

August Varenius

**Theologiae Controversae Illustrissimorum dogmatum controversorum Formativâ
Status, XI. Disputationibus in inclutae ad Varnum Academiae Auditorio Majori,
publicè, praevio Consensu & Approbatione ... ante decennium propositae
Indiculus**

Rostochii: Richelius, 1660

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730153827>

Druck Freier Zugang

Blank paper label on the top left corner of the book cover.

1068
Fg

F.g. - 1068.

THEOLOGIÆ CONTROVERSÆ

Illustrissimorum dogmatum contro-
versorum Formativâ Status, XI. Dispu-
tationibus in inclutæ ad Varnum Academiæ Au-
ditorio Majori, publicè, prævio Consensu & Approba-
tione Ampl. Facult. Theolog. ad piam
Εὐχρησιαν ante decennium
propositæ

INDICULUS,

PRÆSIDE & AUTORE

AUGUSTO VARENIO,

SS. Theol. & Phil. D. & Christianæ

Catechesæ, Professore Ducali
Mekleburgico,

סוף דבר הכר נשמע

את האלהים ירא

ואת משפטיו שמר

כי זה כל האדם

ROSTOCHII

Prostat apud JOHANNEM RICHELIIUM,

Senat. Typogr. Anno c1716 LXX.

Fg-1068.

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn730153827/phys_0005

DFG

SOLIDEO
UNI ET TRINO.
P P P
DOMINO
ZBAOTH,

Cui רמיה תהלה

Hæc consecrata sunt

ANNO

נ"אם יהורא אל תורה עורתך:

רבים מבקשים פני מושל ומיהורה משפט איש

SYLLABUS

Clarissimorum & Eximiorum Dominorum

RESPONDENTIUM,

*Et ordine & titulo, quo, sine venerabilium quibus
nunc fulgent, dignationum præjudicio, tunc in Cathedra
sederunt, positorum.*

1. M. MICHAEL WATSONIUS, Pomeranus,
d. 5. Octobr. A. 1650.
2. M. JOHANNES CORFINIUS, Rostochiensis,
d. 9. Octobr. A. 1650.
3. THEODORUS JORDAN, Lunæburg.
d. 30. Octobr.
4. M. DIONYSIUS STROPIUS, Lübecens.
d. 16. Novembr.
5. CHRISTIANUS JOHANNES **OXWELMANN**/
Lünâ-Lünæburg d. 23. Nov.
6. M. THEOPHILUS **OXSOEWAN**/
Ilmâ-Thuringus, ad d. 4. Jan. A. 1651.
7. GREGORIUS MICHAEL, Rostochiensis,
d. 1. Febr. A. 1651.
8. PETRUS **WILKEZE**/ Dithmarsus,
ad d. 8. Febr.
9. HENRICUS FRISIUS, Rostochiensis,
d. 16. Febr.
10. HENRICUS **MILLER**/ Rostochiensis,
d. 22. Febr.
11. M. SEVERINUS LAGONIS VELLEJUS,
Ripens. Danus, A. 1654.

Consilium

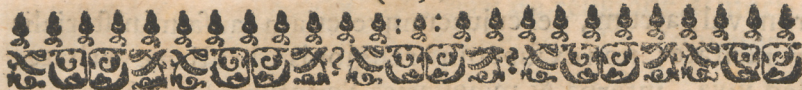

Consilium Serenissimorum & Illustrium
Subscriptorum Formulæ Concord.

Primam illam Augustanam Confessionem, DEO
nos benè iuvante, adusqve ultimos Spiritus, piè ex
hâc vitâ ad cœlestem patriam migraturi tenebimus, ex-
celso & intrepido animo puraq; conscientia comparituri
coram tribunali Domini nostri J. Christi. Cùmq; de
Confessione nostrâ certi simus, librum CONCORDIÆ
in lucem edendum putavimus: videbatur enim id
apprinè esse necessarium. ut inter tot nostris temporibus
exortos errores & offendicula, pia explicatio & conci-
liatio omnium harum controversiarum è verbo DE I
extaret: præterea ea res ad hoc etiam confert, ut tur-
bulentis contentiosisq; hominibus, qui ad nullam for-
mulam purioris doctrinæ adstringi se patiuntur, libe-
rum non sit, pro suâ libidine controversias cum offen-
diculo conjunctas movere, & prodigiosas opiniones
proponere & propugnare. Ex his enim hoc tandem
consequitur, ut purior doctrina obscuretur & amitta-
tur: ad posteritatem autem nihil, quàm opini-
ones & *Προτάσεις* Academicæ trans-
mittantur.

DE SS.

DE SS. SCRIPTURA.

§. I.

Theologia est habitus mentis practicus, quo est Scripturâ Prophetica & Apostolica, velut non saltem *lactis*: sed & *cibi solidioris doctrina* & *ὁμοιωσιμῶς*; *cetera ac stabili regulâ fidei*, ac Verbo vitæ æternæ, doctrina fidei *ἀποδείκνυται* explicatur, probatur, & contra adversarios defenditur, ut homo *ὡσαύτως* cognoscat credenda ac facienda, & *per vivam fidem* in Jesum Christum ad *æternam beatitudinem* perducatur Hebr. 5, 14. [Joh. 6, 68. c. 20, 31. Luc. 1, 3. 4. Act. 1, 1. c. 18, 26. Matth. 7, 24. Roman. 15, 4.] 2. Tim. 3. v. 15. 16. 17.

2. Principium cognoscendi, ex quo eruendæ & per quod probandæ omnes conclusiones purè Theologicæ (Principium essendi s. Principium Quod fidei salvificæ, quod solus DEUS est revelans, nunc, non nisi per Scripturam, quæ adeò sive lecta, sive audita non objectum tantum: sed & ex intrinsecâ virtute principium est fidei salvificæ, h. l. supponitur) & adeò complexum, est: *Quicquid S. Scriptura Canonica docet, id Spiritu S. revelante scriptum & infallibiliter verum est*. Huic principio fidei divina omnis credens assentitur, motus, non rei revelatæ cum intellectu aut sensu humano conformitate, non, sive Ecclesiæ Romanæ, sive antiquorum Eccles. Docto-

rum

A

rum

rum vel Patrum, vel cujuscunqve etiam causæ ministerialis veracitate: non ex suppositâ religionis Christianæ veritate: sed vivâ, internâ & majestaticâ Scripturarum efficacitate, quæ ratio ultima est, sub quâ & propter quam creditur huic Verbo & sensui inde concepto, testificante ipsâ Scripturâ tum de suâ *θεωπρωσια*, tum de vero sensu apprehenso. Atque adeò in descensu ad dogmata hie subsumit & omnia credit immediatè. Errant ergò Pontificii dum putidum substituunt principium: *Quicquid docet Pontifex Romanus*. (Inerrabilitas n. Ecclesiæ Romanæ à Pontificiis fundatur in inseparabilitate Romæ & Cathedræ Petri, unde à quibusdam conditionata vel hypothetica illius inerrabilitas asseritur, quæ de cœtero in unum Pontificem resolvitur) *id infallibiliter verum est*. Innititur enim innumeris falsis hypothesebus & evidentem committit circulum. Errant 2. Photiniani, dum hoc principium ponunt: *Quicquid S. liseræ & sana ratio* (*Photinianam* intellige) *docet, id infallibiliter verum est*, & dum ex veritate religionis Christianæ & hâc malè probatâ concludunt ad veritatem Scripturæ. Vid. Catech. Racov. & Volkel. passim Ostrod. Instit. p. 30. [1. Thes. 2, 13. Matt. 11, 25. 27. c. 16, 17. 2. Pet. 1. v. 18. 19. Gal. 1, 8. Luc. 16, 29. Matt. 4, 4. 7. 10. 1. Cor. 15, 3. 4. Joh. 3, 33. c. 19, 35. c. 21, 24. 1. Cor. 2, 13. 14. 15. Ephes. 1, 13. 17.]

3. Solus Spiritus S. per Scripturam velut *λόγον κερυλικόν*, & *Βεβαιώτησιν*, ac unicam & perfectissimam nostræ fidei regulam, & dogmatum dijudicandorum, normam, loquens, non Papa, sive cum, sive absq; concilio *summus est & infallibilis Scripturarum interpres & omnium controversiarum religionis Judex*, qui uterqve non requiritur visibilis: sed intelligibilis, & sub quo judicium Ministeriale, humanum, sive privatum sive publicum non excluditur: sed subordinatur. Errant ergò Pontificii, dum visibilem, absolutum & infallibilem judicem omnium

omnium controversiarum, quæ sunt de religione & moribus, constituunt in Ecclesia, eundemq; esse Romanum Pontificem, in quo omnes *Catholicos* convenire ait Bell. l. 3. de V. DEI c. 3. idem lib. 4. de Pont. R. c. 1. Gretf. tom. 2. def. Bell. l. 4. c. 2. Vid. Act. Coll. Ratisbon. p. 23. ubi Gretferus publico nomine: *Judex generalis, legitimus, ordinarius, omnium controversiarum, quæcunque oriri possunt in negotio religionis esse Pontifex Rom. sive SOLUS aliquid definit, sive cum CONCILIO generali. Ille Judex semper esse infallibilis, quando EX CATHE-DRÆ definit UT PONTIFEX nulli errori obnoxius: & speramus hoc ipso die & horâ hoc munere fungi sanctissimum Dn. nostrum Clementem VIII. Pont. Max.* cujus argumentum illi quidem *ferreum & adamantinum*: sed reverâ stolidum, gladiatorium & blasphemum vid. p. 208. 210. Imò *probabile esse*, ait Bell. l. 4. d. R. P. c. 6. *pietq; credi potest summum Pontificem* (in quo solo par est autoritas intensivè quam in Papâ cum Concilio l. 2. d. Conc. c. 13.) *non solum ut Pontificem errare non posse: sed etiam ut particularem personam, hæreticum esse non posse: falsum aliquid contra fidem perunaciter credendo.* [2. Pet. 1. v. 20. 21. 1. Cor. 2. v. 13. 14. Joh. 5, 34. 37. 39. Act. 17, 11.]

4. Scriptura S. non est mutila, imperfecta, flexiloqua, uti Jesuitæ blasphemant: Sed tam *extensivè* libris Canonicis qui nulli perierunt: quam *intensivè* dogmatis ad fidem & mores necessariis, omnibus numeris perfecta, solida, sola & unica fidei vitæq; regula. Intolerabilis igitur est error Pontificiorum, qui, ut traditionum s. Verbi non scripti ad salutem creditu necessarii, atque adeò pari pietatis affectu & reverentiâ suscipiendi autoritatem, & regulam collateralem defendant, SS. Scripturas insufficientiæ & imperfectionis tum *extensivè* quoad defectum Canonicorum, tum *intensivè*, quoad defectum dogmatum credendorum arguunt & illas

& illas normam partialem afferunt. Vid. Syn. Trid. sess. 4. Bell. l. 4. de V. D. c. 3. 4. 5. 6. Vid. Thef. Ratisbon. p. 12. *Sacra Scriptura est quidem norma infallibilis, verum nec sola nec unica; sed præter hanc necessariò admitti debent traditiones, & Ecclesiæ definitiones DD. Orthodoxorum Consensus.* Qui iidem pro imperfectione dogmaticâ adducunt exempla: 1. *Sacramenti fœmellarum purgandarum à peccato originis in V. Test.* 2. *Remedium masculorum ante 3. diem mortuorum.* 3. *Justificationem gentilium in V. Test.* 4. *Existentiâ & discretionem librorum Canonorum.* 5. *B. Mariam semper Virginem.* 6. *Pascha celebrandum die Dominico.* 7. *Pædobaptismum:* & esse universalem credendorum & agendorum homini Christiano mensuram, æqvè velut *indebuit perfectiōnem* se habere dicunt ad Scripturam, ac *ala vel cornua ad hominem*, quod monstrum comparationis, per quod Scriptura regula universalis fieret æqvè monstrum ac homo cornutus vel alatus, est Tanneri in Colloq. Ratisbon. Sess. 4. p. 80. Errant quoque qui Consensum Ecclesiæ, quatenus ille innotescit ex Conciliis & Patribus, commendant velut principium ad rem, etsi secundarium & regulam s. Canonem secundarium, quo mediante credantur & probentur alia fidei dogmata & legitimetur interpretativa Biblica, quæ hypothesis hactenus propositionem fidei concludit processu Papistico. Conf. Bell. l. 3. de V. D. c. 10. resp. ad arg. 15. nec sine æquivocatione & ἀσυνλογίᾳ, dum sub inerrabili Eccles. Catholicâ in majori, subsumit ad Ecclesiam quatenus representatur Synodicè vel διδασκαλιῶς in minore. A Consensu antiquitatis dogmatico ad fidem V. C. negativè: non (extensivè) affirmativè: at ab interpretativo consensu extensivè, nec illo nec hoc modo V. C. [2. Tim. 3, 16. 17. 18. Luc. 16. v. 39. Gal. 1, 8. c. 6, 16. Apoc. 22, 18. 19. Act. 20, 28. 29.]

5. Divina Spiritus S. revelatio non continetur nisi in
libris

libris Prophetis & Apostolicis, iisque; Canonicis, & tùm quoad materiam, tùm formam scriptionis à Spiritu S. profectis, quos tales esse, fide divinâ non nisi propter ipsos: fide autem humanâ propter propositionem Ecclesiæ primitivæ testificantis credimus. Errant e. Pontificii docentes, libros qui vulgò apud nos Apocryphi dicuntur, partes esse Scripturæ S. seu verbi DEI scripti. 2. Non aliundè haberi posse Scripturam hanc esse Canonicam & divinam quàm ex traditione non scriptâ Bell. l. 4. de V. D. [2. Tim. 3, 16.]

6. Omnis liber Canonicus V. Test. I. Scriptus est à Prophetâ, habente Privilegium, in scriptione non errandi. II. Fuit in Canone Ecclesiæ Judaicæ, & habet Propositionem primitivæ Apostolicæ. III. Authenticum habet sermonem Hebræorum. Errant e. Pontificii libros Baruch, Judith, Sapientiæ, Tobix, Ecclesiastici, Maccabæorum, (unâ cum Histor. Susan. & Draconis à Daniele interfecti, hymno item 3. puerorum, quas Bell. l. 1. de V. D. c. 9. statuit esse *Danielis partes verè Canonicas*) nec Hebræis traditos, nec Hebræicè scriptos, nec unquam in Codice & Canone Hebræo positos, nec Christi Apostolorumq; testimoniis comprobatos damnabili licentiâ Canonizantes, & *non recipientibus libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Eccles. Pontificiâ leguntur, ac in Vulgatâ latinâ habentur*, anathema dicentes, in Concil. Trid. sess. 4. decr. 1. Bell. l. 1. de V. D. c. 10. & seqq. [Luc. 16, 29. c. 24, 44. Rom. 3, 2.]

7. Omnes libri N. Test. ut extant in Biblico Codice, continent revelationem divinam, & *quoad se ipsos* semper fuerunt, *sacri, divini, Canonici*; licet, quatenus de quorundam & Autore (quem necessarium haut est Apostolum fuisse, cum & non Apostoli scripserint, & quidam Apostoli non scripserint) & canonicâ autoritate (præter Epistolam autem

ad Hebræos dubium utrumque inseparabile) à Patribus quibusdam, quos hic Autores habuit Lutherus, | dubitatum, & adeò quoad nos s. ipsum semper cognoscibilis: at non æqvè semper cognitum Canonicæ Majestatis exercitium, quidam dici possint *Ἀποστολῶν* - Canonici, qualis præter 2. & 3. Johannis & Apocalypsin (titulus Presbyteri & Theologi non perimit Apostolum, & licet hoc, non tamen Canonicum) 2. Petri, unam Judæ, inprimis Epistola ad Hebræos, Ep. Jacobi (Alphæi).

8. Scripserunt Prophetæ & post Christi assumptionem Apostoli, ut causæ ministeriales revelationis ex instituto DEI & partim interno: partim externo DEI mandato, & neque incidentèr ratione finis (etsi aliqv. ratione particularis occasionis) sed necessariò ob imbecillitatem intellectus humani: & per immediatam revelationem & inspirationem DEI: unde etiam habuerunt privilegium non errandi, quod non saltem fuit in rerum revelatarum perceptione: sed & fideli ordinatâq; per purum sine solœcismo sermonem relatione, in quâ *nec doli, nec simulationis, nec oblivionis* s. ἀμαρτηρίας & μνημονικῆς habuerunt periculum, ut fides nostra illâ revelatione tutò niti possit. Errant e. i. Pontificii Apostolos ex Domini mandato scripsisse, atque adeò ad Scripturam Christianos astringendos esse negantes, vid. Bell. 4. de V. D. c. 3. & 4. Eccius Enchir p. 17. Benè Aug. de Conf. Ev. l. i. c. 5. *Quicquid Christus de suis dictis & factis nos legere voluit, hoc scribendum illis, tanquam suis manibus imperavit.* Errant 2. Photiniani errores circa minuta & ἀνεπισημῶν sine periculo certitudinis Scripturarum asserentes vid. Enjed. Socin. de autor. S. Script. c. 1. Smalc. Catech. Racoviens. Errant 3. Erasmus Salm. Heins. partim *Organi Apostolicæ memoriæ temperamentum eclipticum*, partim in N. T. *stylum, puritatis Græcicæ* extremè inopem,
Solæci-

*Solæcismorum, & de trivio vocabulorum summè fertilem, partim Di-
aledum peculiarem (Hellenisticam sc.) excludentem verborum ele-
gantiam, linguæ venustatem, & ambigua admittentem, partim cor-
ruptam imematam N. Test. ordinationem & ἀκρίβειαν, statuentes.
Vid. Erasim. in not. Heins. in Arist. Salm. in Ossileg. Hell.
[Deut. 31, 9. Jer. 36, 2. 2. Pet. 1, 19. & 12. imperatum Johanni in
Apocalypsi ρεγίψον c. 1, 2. 11, c. 2, 1. 8. 12. & c. (quod autem de
uno exprimitur, de cæteris intelligitur) Luc. 1, 2, 3.]*

9. Soli Hebraici, Veteris, soli Græci, N. Test. Codices,
summâ DEI providentiâ etiam nunc *fontes sunt purissimi*, ad
quos, velut ad originales & authenticas Spiritus S. tabulas,
ipsorumq; Prophetarum & Apostolorum *πρωτίτων*, omnes
reliquæ versiones velut exemplum translatum *ἐκτιπων*, sunt
examinandæ, & ubi opus, emendandæ. Et licet generali-
tèr non implicet magis *Versio authentica*, quàm *transsumtum au-
thenticum*, uti tamen legitimetur talis Vulgata Latina, pro-
bandum erat: Tridentinos illos homines *fuisse Notarios publi-
cos ab ipso DEO ad id constitutos, & immatriculatos, ut exemplis vel
copiis (versionibus exemplorum) fidem certam facere possint, &
qui præviâ certâ cognitione, examine idoneo instituto, & collatione cum
authentico instrumento vel originali exemplari fecerint*, adeò ut vel
nullus in illâ error admittitur interpretis ignorantia vel vitio,
vel saltem nullus contra fidem & bonos mores, quam de cæteris nos
neutro modo *authentica*, imò nec illius Autorem Hierony-
mum sive quoad totum, s. quoad partes agnoscimus. Neque
Usus, quidam *Patres testes, Hebraea in V. & Græca in N. Testam. nec
Clericalis ignorantia* magis probat *Latinam authentica*, quàm
loca *Jes. 9, 6. Jer. 23, 6. Ps. 22, 17. Ps. 19, 5. Exod. 2, 23. fontes He-
braeos in Instrumento veteri, & 1. Cor. 7, 33. c. 15, 47. Rom. 12, 11. item
def. particulares histor. adulteræ Joh. 8. Marci c. ult. & 1. Joh. 5.
v. 7. clausula δοξολογίας in Oratione Dominicâ Matt. 6, 13. fontes
Græcos*

Græcos in N. T. turbidos, & quia tales, nequaquam Authenticos Conf. Bell. l. 2. de V. D. c. 2. 7. 8. 9. 10. Portentum est & grande Tridentinorum paradoxum, Vulgatam, errantem & mixtam, non negante id Hieronymo ac Bellarmino, Latinam in publicis lectionibus, Disputationibus, authenticam definire, & canonicam: sicubi dissentiant Hebræi & Græci Codices à Latinis, fontes potius ad vulgatam Latinam, quàm hanc ad illos, post Concilium Trident. corrigendos & emendandos affirmare, eandem autem ex Originali, *sine omni errore* transsumtum, etiam post Sixti V. & Clement. VIII. contradictorias, etsi utraqve ex Cathedra, correctiones, dicere, est myriadas errorum illius versionis ignorare, & naturale omnium axiomatum principium Metaphys. tollere. Syn. Trid. sess. 4. Bell. l. 2. de V. D. c. 9. & 10. Gretf. def. Bell. l. 2. c. 11. [2. Pet. 1, 19. Rom. 3, 2. Luc. 24, 27. 44. 2. Tim. 1. v. 13. 14. c. 3, 16, 17.

10. Evidentiâ aut opponitur *Ceritudini obscura* (quæ cum non tam sit fidei, Philosophicè loquendo quàm scientiæ: nec tam intellectus circa proponendi modum: quàm, intellectus determinationis, circa principii proximi cum re probandâ essentiali & necessario nexum, in hac quæstione propriè non attenditur) aut opponitur *Ecclesiasticæ explanationi, Consilio precum & Spir. S. illuminationi*, si non alicubi ad litteram s. sensus Grammatici cognitionem; tamen ad Spiritum, ipsumq; fidei intellectum propter incapacitatem subiecti illustrandi unicè necessariâ: aut *actualis intellectus negationi* (ubi Scriptura manet *Lux & Lucerna*, ipsumq; Evangelium, quamvis actu non intelligatur, etiam tum, cum excæcat Diabolus τὰ νοήματα τῆ ἀπιστίας, manet, Φωτισμός τῆ δόξης Jesu Christi 2. Cor. 4, 4. Psal. 119, 105, 130.) & nec his duobus modis, in hac controversiâ, accipitur: aut opponitur, *particularis*

laris obscuritatis assertioni (quâ ratione nec à nobis universalis extensiva perspicuitas asseritur, evidentia enim articulorum fidei, quâ modum proponendi, est quidem omnium articulorum: sed non omnium locorum, s. eorundem in omnibus locis, ubi in primis valet illud Salvatoris: *Scrutamini Scripturas*) aut deniq; *Papistica obscuritatis accusationi*, quæ supponit *sensus ambiguitatem, & incertitudinem*: concludit, *traditionum, interpretationis Pontificis*, velut Ecclesiæ excellenter abstractivæ, *necessitatem*, excludit *Laicorum lectionem*. Et in hâc Oppositione Scripturarum *evidentia* (quæ hic ex vi verborum & intentione revelantis considerata adeò intrinsecâ claritate est irrefragabilis, ut nemo Idiomatis gnarus & extra præjudicium positus ei possit contradicere: nec opus sit, ut constet hujus sensus veritas & cum mente revelantis conformitas novâ illam revelatione aut miraculo legitimare) s. perspicuitas, quoad dogmata, quotquot ad salutem vel necessitate mediæ vel divini præcepti crediti sunt necessaria, à nobis affirmatur. Aliud autem est explicatio Ecclesiastica, quæ, uti Patrum expositioni semper & ubique sit consona, opus haut est: aliud *speculativæ Scripturarum violentia* in Dd. *profanis & inductis* notata Zeph. 3, 4. 2. Pet. 3, 16. Errant 1. Pontificii ex duplici vitiosâ hypothesi, unâ *abstractivâ* quâ à subjecto legente Scripturas, omnia informationis media, orationem pro illuminatione, legitimam versionem, sufficientem linguæ illius cognitionem, studium ferrium, abstrahunt, alterâ *extensivâ*, quâ quæstionem ad quævis ex Scripturis cognoscibilia, etiam illa, quæ ita sunt de fide, uti tamen non sint articuli fidei, nec omnibus omninò Christianis adultis scitu necessaria, extendunt, atque adeò non sine grandi ignoratione Elenchi, Scripturas non saltem quoad res s. *mysteria summa*: sed etiam quoad modum proponendi obscurissimas proclamantes. Conf. Bell. 1. 3. de V. D. c. 1. & 2.

Errant iidem 2. multiplicando *articulos fidei*, adeò uti singulæ particulares *historia Biblicæ*, etiam illa de *Cane Tobiaè unà cum hoc corrente & caudam morvence*, sint peculiare articuli fidei. Conf. Colloq. Ratisb. Sess. XI, p. 42. & ibidem Gretseri triplicatum MAXIME. Errant 3. Enthusiastæ, Svencofeldiani ex præve intellecto loco 2. Cor. 3, 6. Verbum scriptum literam mortuam appellando, & eidem Verbum DEI substantiale, & immediatam S. Spiritus nec cum Verbo, nec per Verbum scriptum operantis, illuminationem opponendo. 2. Pet. 1, 19. Deut. 30, 11, 12, 13, 14. [qvi locus non de facilitate implendi: sed intelligendi rectè explicatur ab Abulensi notante Bel-larm. l. 3. c. 2. neqve verò de solo Verbo legis: sed & fidei Rom. 10, 6, 7, 8.] Luc. 24, 25, 27, 45. 2. Cor. 3, 14, 18.

11. Sensus literalis, utpote forma Scripturæ essentialis, (qvi, qvatenus est in mente credentis s. mentalis, non est ratione formæ alius ab eo, qvàm qvem litera suo naturali significato continet, neqve est ab alia illuminatrice vi, qvàm qvæ verbo divino per se indita est, modò sensus ille mentalis sit adæqvatus menti S. Spiritus) non est nisi unus, qvem scil. verba Scripturæ proximè & immediatè significant, sive sint verba propria sive figurata: qvi ab accidentali verborum significatione, & rerum significatarum comparatione fluit, sensus realis & mysticus est, vel potius: accommodatio unius sensus literalis, eaq; uti communiter distingvitur, Allegorica, qvæ respicit fidem: Tropologica, Charitatem, Anagogica vitæ aternæ *Spem*. Probamus hic liberale Pontif. concessum: Solus literalis, non Symbolicus illatus sc. sensus est argumentativus Bell. l. 3. de V. D. c. 4. Qvod propriè interpretari possumus, per figuram interpretari incredulorum est hominum fidei diverticula qværentium Maldonatus super c. 8. Matthæi ad v. 12. Ad sententias literales fit

fit ultimata resolutio discursus Theologici: de Al. pr. sent. quæst. 1. *Allegoria tamen innata, & à Spiritu S. in Novo fœdere explicata, maximè est argumentativa: qvalis de serpente exaltato, de osse Pesach non comminuendo, de Jonâ in ceto, de gemino Abrahami filio, ἀννα ἰσὺ ἀδελφοῦ μωϋσα.* Cœterum complexus hic *cypi & anuypi* eadem literâ ad apprehendendum propositi, & in N. T. disertè expressi non est extendendus ultra praxin Scripturæ, neque per *duos sensus literales (non disparatos toto genere nec oppositos: sed) subordinatos & analogos* in quibusdam locis, periculum Scripturis ab æquivocatione per quam nemo certus esse possit *se tenere mentem Christi & habere omne Consilium DEI* revelatum, quod nullum laborat æquivocatione, etsi tali laboraret ex medio termino Thomæ vid. hic Sum. Th. p. 1. quæst. 1. Artic. X. 1. Cor. 14. v. 8. 9. 1. Cor. 2, 10, 16. Act. 20, 27. Jacob. 1, 21. Num. 21, 8. 9. Joh. 3, 14. [Exod. 12, 46. Joh. 19, 36. Hof. 11, 1. Matt. 2, 15. Jer. 31. v. 15. Matth. 2, 17.] Jon. 1, ult. Matth. 12, 40. Genes. 21, 10. Galat. 4, 24.

12. Lectio Scripturæ in Lingvâ vernaculâ, tum *in publico & communi usu Ecclesie* est instituenda, tum privatim omnibus sine discrimine hominibus, *ipsis etiam Idiotis* in vulgari lingvâ est permittenda & commendanda. Sacrilegi e. sunt Pontif. 1. publicum Scripturarum usum, & sacra publica non nisi in Latinâ Lingvâ, velut *Occidenti communissimâ* permittentes: 2. Laicos à Scripturarum S. lectione velut detrimetosâ magis, quam fructuosâ arcentes. Vid. Index libror. prohibitor. Tridentinus sub Pio 4. reg. 4. & circa illam OBSERVATIO, unde patebit Veteratorem fuisse Bellarminum, quando I. 2. de V. D. c. 15. scripsit: *Kennitius impudenter mentitur.* Psal. 1, 2. Joh. 5, 39. Act. 17, 10. 1. Cor. 14, 7. 9. II. 2. Pet. 1, 19.

DE DEO TRINUNO, COLENDO & MEDIATORE UNO.

13. DEUS non per modum libertatis : sed naturalis necessitatis bonus, omnipotens, immensus, æternus, unus solus est essentiâ, & trinus in Personis, PATER, qui à nullo est factus nec creatus nec genitus : FILIUS qui à solo Patre est, non factus, nec creatus : sed genitus : SPIRITUS S. qui à Patre & Filio est, non factus, nec creatus, nec genitus : sed procedens : quæ tres personæ coæternæ sibi & coæquales pari majestâte & gloriâ, ab Essentiâ, velut unâ & eâdem numero in singulis personis (neque enim vel personarum Trinitas, vel Decretorum & actionum divinarum pluralitas repugnat essentiæ divinæ unitati & simplicitati, quæ ex revelatione creditur, non ex abstracto naturæ libro, cujus finis est *glorificatio Creatoris, ulterior inquisitio veritatis & inexcusabilitas*, scitur) non nisi ratione : at inter se realitèr, nequaquam autem numero essentiali distinctæ, sunt summus ille & unus Israelis DEUS יהוה אלהים. Blasphemi ergò sunt contra venerandum hoc *Theologie mysterium*, ab omnibus salvandis credendum & in V. ac N.T. salvâ tamen hujus eminentiâ, quoad claritudinem propositionis, à Catholicâ Ecclesiâ semper & ubiqve creditum, præter Judæos, veteres Sabellianos, à Sabelio Pentapolitano Ægyptio Sec. 3. hæretico (qui docuit *unam tantum esse in divinitate personam & Trinitatem nominibus solummodo, non autem realiter ipsâ hypostasi distinctam*) præter Macedonianos à Macedonio Constantinop. Episcopo sec. 4. hæ. (qui & *Filium ac Spir. S. ὁμοούσιον negavit, & hunc nonnisi vim à DEO conditam & per singulas creaturas diffusam affirmavit*) sic dictos, præter Val. Gentilem, (qui superiori seculo docuit *tres esse Spiritus æternos, Patrem, Filium & Spiritum S. essentiali numero differentes & inæquales,*

*inaequales, ita ut solus Pater sit à seipso & s. DEUS à seipso i. e. à nullo superiore Numine essentialis) PHOTINIANI tum veteres (à Photino Sirm. Episcopo sec. 4. hæc. sic dicti) tum recentiores iidemq; Servetiani (à Serveto hæresiarchâ anno 1555. Genevæ combusto abnegante blasphemè S. S. Trinitatis mysterium, ipsamq; adeò personalem distinctionem) & vulgò Sociniani dicti, docentes summum DEUM unum esse non modò essentiâ: sed & Personâ, eundemq; non esse nisi Patrem JESU CHRISTI: Filium, personam quidem: sed non nisi humanam, & ἐξορία saltem non ἐσία DEUM: SPIRITUM autem S. planè non esse personam, nec creatorem, nec creaturam: sed vim s. virtutem increatam, quæ aliquando ut persona introducatur per Prosopopœiam, sine propriâ personalitate. Vid. Volkel. l. 5. de verâ religione p. 493. Crell. in tr. de Uno DEO Patre &c. Smalz. Disp. de Trin. p. 15. Nec 1. nec 2. nec 3. in divinitate personam agnoscimus. Idem p. 2. 3. 5. 10. Dogma de Trinitate appellat monstruosum, vanissimum hominum commentum absurdissimum, exhibendum, AntiChristi figmentum. Generationem Filii ex substantiâ Patris processionem Spir. S. personalem dicit esse absurdum, fabulam, errorem. Sed & rejiciendus 1. Vorstini-
anismus crassè sentiens DEUM definibilem, corporeum, verè quantum, compositum, in quo dentur accidentia, cujus presentia est receptiva & substantialis sive localis. Conf. Vorst. tr. de DEO s. de nat. & attribut. DEI, & ejusdem Apolog. Exeg ad Reg. Brit. Antid. Fr. Brokeri specimen consc. Vorstii, & hujus Catal. de error. Lubberti. Sed & de Tertull. DEO Corpus tribuente vid. Aug. ad Qvodvult DEUM & l. 10. de Genesi ad literam. 2. Puccianismus statuens ex Christi Servatoris efficacia in omnibus & singulis hominibus, quatenus homines sunt, fidem de DEO universalem & naturalem, quæ sufficiat ad salutem, per quam ipsi etiam Gentiles, antequam mysteria explicantur,*

cum ingenuis Christianis implicite consensiant, & ipsa adeo ignoratio & incredulitas mysterii revelati neminem hæreditate cælesti excludat. Vid. Fr. Puccius Filid. in scripto de C. S. efficacitate A. S. 1592. Goudæ impresso & Luc. Osland. refutatio. 3. Neque probandi illi Avtotheani, qui contra Gentilem defensuri *Filium & S. S. αὐτῶν* (quo sensu, & illo, quo Epiph. hæres. 69. usurpat vocabulum, uti *αὐτῶν* sit, qui verè & seipso *DEUS* est, qui hoc negat, hæreticus est) altius egressi, ita e. c. Filium *DEI* propugnant *αὐτῶν*, uti sit *quoad essentiam* vel quâ *DEUS*, à seipso, qui quidem habeat *essentiam communem cum Patre* (eadem ratio Spiritus S. in ordine ad Patrem & Filium) sed non *communicatam à Patre* (nisi improprie loquendo) & adeo secundum relationem quidem sit Filius à Patre: sed non secundum essentiam *DEUS de DEO*, *Lumen de Lumine*, quod in Calvino notavit Bellarm. l. 2. d. V. D. c. 19. in Trelcatio Arminius resp. ad 31. artic. p. 282. A quâ quæstione de cætero vel ob æquivocationem vocis abstinendum, vel salvâ *generatione Filii & processione Spiritus S.* cujus utriusque veritas hyperphysica & modus ineffabilis est, tam *quoad essentiam*, quàm *quoad personam* (uti neutro respectu in *oppositione communicationis* Filius & S. S. sint *αὐτῶν*) idem æqvè de Filio & Spiritu S. ac Patre contra Gentilem & in oppositione dependentis à Patre, vel à Spiritu superiore, essentia affirmandum, extra quem termini Usus, si *αὐτῶν* idem sit quod *DEUS* à seipso, nec Spiritus S. fuerit *αὐτῶν*, quia à Patre & Filio *procedens*, nec Filius, quia à Patre est *genitus*, nec ipse Pater, quia prout innotescit per notionem *inascibilitatis*, non à seipso: sed à nullo est *factus*, nec *creatus*, nec *genitus*. Conf. Trelc. Instit. l. I. p. 27. qui nec accuratè ibidem personas dicit esse *ἑσῆς* *ἰσοπέρας* s. *Modos essentia divina*, à quâ *distinguantur non solâ ratione*: sed *rei gradu ac modo*.

14. Solus ille trinunus DEUS, Pater, Filius & Spiritus S. sine subordinatione Filii ad Patrem velut DEI Minoris ad Majorem unâ religiosâ adoratione & invocatione ab omnibus sanctis Confessoribus semper fuit, est & erit colendus: uti adeò objectum cultus religiosi in V. & N. fœdere æqvè fuerit Filius & S. Spiritus ac Pater: at nec ibi, nec hîc Angeli (quos bonos, ac donis excellentissimos creatos, post apostasiam quorundam sine spe veniæ, extra potentiam lapsus in bono esse confirmatos, & ad singulorum fidelium custodiam deputatos fide divinâ creditur ex Scripturis) nec Sancti defuncti sive ut intercessores, sive ut opitulatores (nedum Imagines, & reliquæ Sanctorum) fuerint & sint invocandi vel religiosè colendi, quippe qui cultus non saltem caret omni mandato: sed etiam caret 1. promissionis verbo. 2. Imitabili exemplo, & repugnat primo Decalogi præcepto, & JESU CHRISTI unius Mediatoris æqvè per modum intercessionis, ac redemptionis officio. Errant 1. Photiniani s. Sociniani docentes vel 1. *solum DEUM Patrem & nunc & semper colendum & adorandum fuisse*, prout Fr. David, vel 2. in V. T. & adusqve CHRISTUM glorificatum, non nisi unum DEUM Patrem colendum fuisse, & tunc præceptum de duliâ s. latriâ soli DOMINO DEO præstandâ ex Lege Deut. 6. v. 13. & Matt. 4, 10. obligavisse: at ex quo existere cœpit, qui præter DEUM ipsum adoratione dignus esset, præter DEUM, cultum illius DEI & adorationem personæ, quæ non sit naturâ DEUS, ex præcepto obligare, & invocationem ejusdem etsi non absolutè: sed saltem secundum quid necessariam justè præstari posse, ut de cœtero majoris tamen sit perfectionis, etiam nunc rectâ ad ipsum DEUM Patrem accedere & ad eum preces dirigere, prout Socin. & ipse Volkelius I. de v. rel. vel 3. in V. T. quidem tantum unum DEUM aeternum
Creato-

Creatorem cœli & terræ adorandum fuisse : at nunc duos Deos unum summum, alterum subordinatum non saltem coli posse : sed & ex præcepto invocandum æqvè ac adorandum esse, adeò uti, *qui hodiè non colit Filium is neque DEUM Patrem, & qui unum tantum DEUM sub novo fœdere colat, Judaicum ostendat Spiritum* : nequaquam autem *Eibnicum, qui colat unum DEUM majorem, alterum minorem, cum nihil apertius in l'bris novi fœderis præcipiatur, nihil crebrius inculcetur, quàm Cultus DEI Patris & Jesu Christi non tanquam unius DEI: sed DEI tanquam cause salutis nostræ primæ & finis ultimi, & Jesu Christi, tanquam cause secundariæ, & ille ipse colens unum DEUM summum & unum subordinatum, sit verus DEI Cultor, & ipsissima Christiana religionis sanctissimæ, purissimæ, divinissimæ majestas, verba sunt Smalcii hom. 1. in Joh. p. 10. 11. 12. quo cum faciunt hîc qui contra superiores duplicis classis socios cum Blandrata defenderunt, non saltem posse : sed & debere invocari quendam non naturâ DEUM. Errant 2. qui dogma de Confirmatione Angelorum bonorum, per quam ita objiciuntur Providentiæ ut sint extra potentiam lapsus, & sciant se nec labiles nec lapsuros, neque ex Scripturis decisum esse, & decisum exiguam nobis utilitatem asserre statuunt. Conf. Armin. resp. ad art. Errant 3. Pontificii Angelis & Sanctis Canonisatis cultum & invocationem religiosam s. *Duliam* : Virgini Mariæ *hyperduliam*, reliquiis autem & imaginibus adorationem respectivam tribuendo, nec saltem ut precatores & Intercessores *per vota* : sed etiam *per propria merita*, aliorum sc. preces ad DEUM deferentes & gratos efficientes, ita ut pro quibus interpellant, assequantur remissionem peccatorum & vitam æternam, atque adeò *ut Salvatores, Redemptores, Liberatores ab irâ DEI, à peccato, à Satanâ, ab æternâ damnatione* eos venerando, & Idololatriam fœdissimam committendo. Vid. Missal. Rom. Hort. an. Bell. 1. 1. de S. Beatitud. c. 13. & seqq. cujus*

cujus bratum Sophisticumq; Consilium, prudendi dogmatis signum : sc. in argumento invocationis Sanctorum liberalissimè esse loquendum, parcissimè sentiendum : in adoratione contra imaginum liberalissimè sentiendum, parcissimè loquendum, Cum dicimus, verba sunt Bell. l. i. de S. Beat. c. 17. non debere peti à Sanctis, nisi ut orent pro nobis, non agimus de verbis : sed de verborum sensu : nam quantum ad verba, licet dicere : S. Petre, miserere mei, salva me, aperi mihi aditum cæli, da mihi sanitatem corporis, da patientiam, fortitudinem, &c. dummodo intelligamus, salva me & miserere mei orando pro me : da mihi hoc & illud tuis precibus ET MERITIS. Idem l. 2. de Sanct. imag. c. 11. 22. 23. 24. 25. Imagines, inquit, Christi & Sanctorum veneranda sunt per se & propriè (ita ut ipsæ terminent venerationem ut in se considerantur & non solum ut vicem gerunt exemplaris etsi sic nulla imago adoranda cultu latriæ : sed cultu quodam imperfecto, qui analogicè & reductivè pertinet ad speciem illius cultus, qui debetur exemplari) & impropiè ac per accidens eodem genere cultus quo exemplar ipsum colitur e. c. Imago crucifixi cultu Latriæ : Imò & imago potest adorari ratione ipsius exemplaris, eodem cultu, quo ipsum exemplar, propriè, etsi per accidens : Cœterum, quantum ad modum loquendi PRÆSENTEM IN CONCIONE AD POPULUM non est dicendum : Imagines ullas adorari debere Latriâ : sed è contrario, non debere sic adorari. Ita Bellarm. Distinctiones inter Latriam, Duliam, religionem primariam & secundariam, intercessionem immediatam & mediatam, Cultum per se & Cultum per accidens, Cultum propriè per se & propriè per accidens, Cultum univocum, & analogicum, Cultum propter se & propter aliud, Mysterium iniquitatis & profunditatem Satanæ ostendunt. sed & Bell. qvi l. i. de Chr. c. i. bellum hæreticorum superiorum (Photinianorum sc. de invocando uno Deo Patre) peroparunè accidisse & pacem Ecclesie fuisse gloriatus erat ex eo, quod, qui non invocandum Christum defenderint, certissimâ ratione demonstraverint ad-

rint adversarios (Socinum sc. & Blandratam) secum ipsos pugnare, quippe qui nolint invocari Sanctos, quia non sunt Dii veri, & tamen Christum invocari velint, quem iidem palàm affirmant, non esse verum DEUM, vel alius ejus nomine Pontificius, viderit, quomodo solidè ex Characterè cultus religiosi (quem SOLIUS DEI ALTISSIMI omni ratione videri, adeò uti omnes Trinitariorum munitiones uno hoc fundamento maxumè adhuc nitantur, quod Christo adoratio & invocatio conveniat, imò propter quam factum, ut ab ipso nascentis Ecclesie initio adusque nostra tempora tot innumerabiles Viri, tot sanctissimi Martyres cum gravissimum errorem secuti sint, quod Christus sit unus ille DEUS, qui omnia creaverit, aut certè ex illius propriâ substantiâ genitus, quia sc. nimis apertè ea in S. literis illi tribui animadverterunt, quæ soli DEO tribui consueverunt, & INPRIMIS invocationem ac adorationem, scripsit & confessus ipse Socin. in epist.) probaturus sit Christum verum & naturâ DEUM, vel ex hac hypothese negatâ & alterâ de invocando nihilominus CHRISTO, datâ, Socinianis objecturus cultum duorum Deorum, & quid responsurus Smalcio, cui mirum videtur hoc sibi ab illis objici inter Christianos qui & ipsi non verentur non tantum DEUM & Jesum Christum; sed & alios multos, de quorum tamen divinâ potentiâ nihil certè affirmare possunt, divino cultu honorare, adeò ut loco ejus, quod in S. literis Spiritus S. conjungere solet DEUM & Jesum Christum, vel agnum, illi non vereantur cum DEO copulare Mariam Matrem Jesu & divinam illi gloriam tribuere: Laus DEO, ait Bellarminus, & B. Virgini Mariae, Unâ secunda DEO, appositum est in quibusdam Jesuitarum aris ad pieturam B. Virginis Mariae. Quis hîc non videt, si vellemus, nos optimo jure eos & ridere & eis insultare posse. Ita Smalc. hom. 1. in Joh. p. 10. unde constat in praxi hîc dari Circulum Sociniano-Papisticum, per quem non liceat uni hæresi alteram interficere. Isa. 6, 1. 3. 8. Joh. 12, 41. Act. 28, 25. Il. 63, 7. 8. 9. 10. Prov. 30, 5. 2. Sam. 23, 3. Gen. 48. 16. Num. 6, 24. 25. 26. Deut. 6, 4. 5. 13. c. 10, 20. Matth.

Matth. 4, 10. Roman. 10, 14. Apoc. 19, 10. c. 22, 9. Jud. 13, 16.
 Dan. 7, 10. Ep. ad Hebr. c. 1. à v. 4. ad fin. Act. 23. 8. 2. Pet. 2. 4.
 Matt. 22, 30. 1. Tim. 2, 4. 1. Joh. 2, 2, 3. Rom. 8, 34. Joh. 14, 6.

DE HOMINE INTEGRO.

15. Imago DEI *אדם* (Personarum SS. Trinitatis ex Non ente creantium æqualitèr verbo & spiramine non transitivo: sed substantiali & æterno omnem creaturam) seu originalis justitia & sanctitas in Adamo, non fuit essentialis forma sive substantia hominis, nec, propriè loquendo, aliquid fluens aut dependens ex principiis naturæ, atqve hâc ratione *naturalem* fuisse negamus: sed accidentalis, ipsius tamen essentiæ & humanæ naturæ coram DEO rectitudo, perfectio, & cum DEO Archetypo conformitas per gratiam conditricem, concreata (uti adeò idem instans primum fuerit hominis & imaginis in homine s. hominis integri, & pura naturalia, quippe nunquam, in sensu Papistico, præexistentia, purum sint commentum) & cum naturâ propaganda, atqve adeò non supernaturalis sed naturalis. Errant e. (1) *in excessu* Pelag. & Flaciani ipsum corpus & animam, facultates quoque tum sentiendi, tum intelligendi, & operationes, quæ ab iisdem facultatibus exercentur, pro imagine hâc divinâ accipientes & ex eadem hypothese in contrarias hæreses declinantes. (2) *In defectu* Scholastici & Pontificii, dum saltem e. c. per *aureum frænum in equo*: vel *serium in capite Virginis* originalem justitiam primi hominis describunt, & *langvorem naturæ, oriundum ex conditione materiæ in primo homine* supponunt: ipsam autem imaginem per *donum supernaturale gratiæ gratum facieris* &c. definiunt. Errant (3) Photiniani dum imaginem illam in *dominio super reliqua animania*

mantia, formalitèr ponunt. Sed & præter errorem cum 2. classe communem (4) veteratorem & *Sophistam* egit *Bellarminus* dum nos in uno eodemq; cum Pelagianis principio conjungit lib. de grat. prim. hom. c. 1. & tamen ipse *cap* 5. donum gratuitum, quod à nativitate habetur, & per quod natura ornatur ac perficitur, *Naturale* dici posse concedit: at ita nos terminum *Naturalis* hic accipimus, nec illum, vel *gratia* ut sic, vel *Accidentali* opponimus: nec, quod ad ipsam naturam & internam constitutionem pertinet, *sive à priori, sive posteriori* naturale hic dicimus: sed quod *sive internum sive externum à gratiâ condierice ad melius esse homini in creatione esse concessum.* Nec probandi (5) Arminiani quibus quæstio de *justitia originali* 1. *hominis esse civilitio vitor* vid. *Apol. Arminianorum*, cum contra hæc quæstio sit omnium reliquarum principalissima, ex quâ negligentèr vel vitiosè decisâ errores gravissimi profluunt in sequentes articulos, quod vel sola docet praxis papistica in materiâ de lapsu & reparatione, & interfit unicuique Christiano, ut memor sit unde exciderit meliori fide talis censetur, quæstio Arminiana: *An Adamus antè lapsum habuerit insitam potentiam credendi in Christum ut Salvatorem à peccatis, ex hypothesis Evangelii plenè revelati* Gen. 1, 26. 27. Eph. 4, 24.

16. Ante peccatum homo morti non subjectus fuit per naturam, nec actu moriturus, nec, si propagasset speciem integri, mortalis futurus: sed immunis esse potuit perpetuò à morte non æternâ saltem: sed & temporali, neque ab inevitabilitate solùm mortis: sed & ipsâ mortalitate, per *condiericem gratiam*, per quam accepit non immortalem saltem animam, cui ex instituto DEI æqvè ac Angelis immortalitas fuit necessaria: sed eodem instanti integram immortalem naturam, seu, & possibilitatem non moriendi, & impossibilitatem moriendi, per causam naturalem, *quoad usque non deficeret à DEO*

à DEO per peccatum: atque adeò immunitas à mortalitate & passibilitate aduersorum hæc fuit non absoluta: sed *hypothetica* naturalis, non speciei addititia, nec vel Providentiæ, velut æquè in statu integro futuræ, imò tum ex naturâ DEI, tum creaturæ s. rei semper necessaria, vel ordinati esus, *arboris* maxumè vitæ, exclusiva, et si hæc retundendis malis hominem disposituris ad mortem quæ in statu integritatis nulla fuerunt condita haut fuit. Errant e. præter Armin. Confess. Apol. cujus error jamjam notatus 1. Pontificii corpus primi hominis per naturam mortale asserendo, nec ex gratiâ conditricæ: sed speciali conservatrice *supernaturale immortalitatis donum* arcessendo (vide Bell. c. 9. & de arbore vitæ paritèr ac de Paradiso erronea dicentem c. 12. 13. 14. 18.) Errant 2. Pelagiani donum immortalitatis in statu ante lapsum negando, quam thesin hodiè vehementer propugnant Pelagio-Photiniani seu Sociniani vid. ipse Socin. de stat. primi hominis p. 4. 5. & de Jesu C. Serv. c. 8. item l. Q. R. P. c. 5. p. 55. n. 1. Catech. Racov. p. 21. & 25. Der Mensch hat von Natur nichts gemeines mit der Unsterblichkeit. Ostorod. Inst. c. 33. Curcell. tr. de Jur. DEI. Observeur hic Syncretismus Pelagiano-Sociniano Papificus in negatâ contra nos immortalitate primi hominis naturali, & propugnata 1. hominis per naturam mortalitate: unde ad quæstionem: An 1. homo conditus fuerit per naturam mortalis: An immortalis? Respondent utrinque A. 1. N. 2. Gen. 2, 17. c. 3, 22. Rom. 5, 12.

DE HOMINE CORRUPTO.

17. Quàm excellentèr imago DEI humanam naturam omnesq; ejus potentias intrinsecus & extrinsecus perfecit & DEO conformavit: tam horribiliter ejus Imaginis s. justitiæ originalis (imago quippe per peccatum hominis amissa

est & naturalitèr, & meritorie paritèr ac lapsorum Angelorum primæva integritas) ablatio, naturam humanam, non saltem qua objecta physica & civilia s. circa quodcunque verum bonum civile, læsit vel debilitavit: sed planè corruptit, & depravavit, quam durabilem carentiam & depravationem naturæ, *peccatum Originis* appellamus: quippe quod est, accidentalitèr quidem: sed tamen intima, fœdissima, profundissima, horrenda non accidentium saltem: sed ipsius quoque naturæ humanæ s. totius hominis corruptio, *in intellectu* omnium spiritualium totalis ignorantia: *in voluntate*, aversio à DEO & spirituali bono, unà cum contemptu & odio: *in appetitu sensitivo* rebellio, nec ad eò pura justitiæ originalis privatio: sed & inordinata partium animæ, uti ex Thomâ rectè loquitur Form. Concord. p. 55. dispositio, *habitus corruptus*, & *concupiscentia immoderata*, quæ per Adamum (cujus intellectus & voluntate peccantibus, intellectus & voluntas totius generis humani tunc specificâ existentia in personâ i. hominis velut fonte existentis, verè peccavit) in omnes homines *naturalitèr propagatos non imitatione: sed generatione* penetravit, ita ut natura humana jam inde à primo nostræ conceptionis momento, naturalitèr (non judiciariâ aliquâ DEI constitutione, vel decreto alio, quàm non impediendi per miraculum illum naturæ humanæ ex lapsu decursum naturalem & determinationem) peccato, & propter hoc non saltem morti & corporalibus malis: sed etiam regno Diaboli s. æternæ damnationi (sine notâ crudelitatis in DEO propter solum originis peccatum homines æternâ morte damnaturi) obnoxia, & extra gratiam regenerationis si sit, æternum damnanda propagetur. Hujus *putris arboris fructus* peccatum actuale est, omnis sc. actus internus s. externus, Theoricus sive practicus, non conformis regulæ verbi divini (hoc quippe solum: non

non autem naturale hominis iudicium sufficiens est norma peccati quod in adultis ita cohæret cum originali, ut non sit facilè discernere & rigorosè ostendere distinctionis punctum Mathematicum, nec in sensu composito possibile, ullum hominem hanc vitam traducere sine commissione peccati actualis: neque verò ad reatum peccati actualis requiritur ut sit formalitèr & actu 2. voluntarium. Errat e. in excessu *Flacianismus*. Totus homo, quantum quantum est, sive in substantiâ, sive in accidentibus, quatenus talis, mera abominatio est, ait *Flacius*, cujus error in *Manichæismum* (qui oppugnatus in sec. 5. peperit Pelagianismum: uti hic rursus oppugnatus à Flacio, Manichæismum) s. duo principia coæterna, vel deteriorem quoque Manichæismo hæresin: *DEUM* sc. esse autorem peccati resolvitur. Errat 2. in defectu 1. *Pelagianismus*, & hodiernus *Socinian-Arminianismus* planè negans, peccatum originis, homines verè proprièq; reos & divinæ maledictioni obnoxios faciens; *Etsi*, ait *Curcell*, tr. de jur. DEI in creat. innoc. parentes liberis per generationem propensiones aliquas ad malum communicant, peccatum tamen ipsum non communicant: propensiones enim istæ vera non sunt peccata, quamdiu voluntas peccandi non accedit, aut opere non implentur: sed sunt morbi aut vitia naturæ, quæ neminem coram DEO reum reddunt & quorum causâ quæquam in ignem æternum conjicere, non minus iniquum foret, quam cæcum natum plectere, quod verbi divini lectioni non incumbat, aut surdum quod non audiat. 2. *Semipelagianizans Papiasmus* nimis jejunè de peccato originis sentiens, & per vulnerationem & materialem naturæ langvorem, item per habitum, ex quo directè nulla oriatur inclinatio ad malum, & per quem Adam lapsus ab Adamo integro in puris naturalibus considerato, non magis differat quàm spoliatus à nudo, illud describens. 3. ex *Pontif. Alberius Pighius & Ambros. Catarinus*, asserendo peccatum originis nihil esse aliud: quam primam Adami transgressionem actualem: nec esse in partibus,

vultis, quod habeat veram & propriam peccati rationem: quin peccatum originis in solo Adamo fuisse reipsa: in reliquis hominibus non nisi imputatione, quam sententiam dum Bellarm. l. 5. de Amis. grat. & St. pecc. c. 18. oppugnat idem c. 17. §. ult. non obscure firmat: sed & manifestè Pelagianizat: Omne, inquit, verum peccatum essentialitèr habet ordinem ad voluntatem liberam, ita ut si aliunde, quam à liberà voluntate nascitur, peccatum non sit: itaque an peccatum voluntarium esse debeat, non solum causa: sed etiam essentia est quaestio: nec ullo modo imputari potest ad culpam, quod nullo modo à liberà voluntate processit l. 5. de A. G. & S. P. c. 18. Idem l. 1. c. II. Peccatum quò magis est voluntarium, eò magis est peccatum: quò minus est voluntarium, eò minus est peccatum & si nullo modo voluntarium sit, nullo modo peccatum erit. Annon hoc est παρανομία & negare peccatum originis, vel relabi in damnatum errorem Pighii & Catarini, s. in solo παρανομία Adami totalem rationem peccati originis ponere? Denique erravit ex Calv. Cinglius peccatum originis morbum: nec tamen per se culpabilem & damnabilem asserendo lib. de bapt. tr. 3. in dig. de p. o. Ita sc. contra Manich. & Flacianos vendicandus est Articulus fidei primus: ne per Pelagianismum evertatur secundus & tertius vid. F. C. p. 642. 643. & c. Pl. 51, 7. Rom. 5, 12. 14. 16. Rom. c. 3, 23. Eph. c. 2, 3. c. 4, 14. 18. 22. Gal. c. 5, 17. 19. Act. 17, 28. 1. Cor. 15. v. 48. Jacob. 1, 13. Joh. 3, 6. Deut. 32. 32. 33. Matt. 7, 17. 18. c. 15. v. 19. 1. Joh. 3, 4. 1. Reg. 8, 46. 1. Joh. 1, 8. 10. Rom. 7, 15. 16. Gal. 3, 10.

18. Non Maria *αειπάρθενος* Virgo: non I. Baptista: sed solus Christus sine peccato est conceptus & natus. Errarunt c. duo maximè Pontifices Sixtus IV. & Pius V. duo item Concilia Basileense sess. 36. & Trident. sess. 5. immaculatam B. Virginis conceptionem & ejusdem ab omni peccato immunitatem per singulare privilegium partim definiendo, partim ut sententiam piam, Scripturis, rationi, fidei

fidei catholicae consonam, non tamen, ut articulum fidei probando: quod privilegium dum determinant, falsum de Animarum infusione & immediatâ creatione dogma supponunt, & duplicem hominis in utero matris conceptionem fingunt. vid. Bell. l. 4, de S. P. c. 16. de Val. d. P. O. c. 3. Accipimus liberalem Bellarmini confess. ex lib. 4. c. 15. Non expectandum est, inquit, ut expressum DEI verbum adferamus, aut certam aliquam Ecclesiae definitionem. Idem si facere possemus, pro hereticis haberemus, qui contra sentirent. Sed &, velut Characterem deliquii Papalis, admittimus responsum Pauli V. & Greg. XV, ad Phil. III. & IV. Reg. Hisp. postulantes decisionem hujus controversi, propter bellum Ordinum: Pontificem nihil posse amplius in hac controversiâ prestare, donec Spiritus S. ex alto infuderit. Spiritum nondum tanti mysterii penetrabilia Ecclesiae suae patefecisse, Conf. Constit. Sixti 4. prior & posterior, in quâ Pontifex apertè fatetur: Nondum esse à Rom. Eccles. vel Apostolicâ sede decisum: sed & contra conf. Cajet. Barleta, & Tractatus noster de Tutissimâ Religione.

19. Liberum arbitrium in homine integro verè fuit & excellentè liberum: in corrupto, quâ *moralia* debilitatum & languidum, liberum tamen: quâ *spiritualia*, nec liberum nec servum, nec magnum, nec parvum: sed *planè mortuum* est & *nullum*, nec, nisi accedente Spirituali unice operantis gratiæ auxilio, vivificandum, *sine ullâ cooperatione objecti liberandi*. Habenda adèò in quæstione de Libertate Voluntatis est objectorum ratio, neque in horum abstractione definiendum liberum arbitrium ex Scripturis in homine lapsò, cujus ut corrupti libertas specie differt à libertate renati, cum quoad specificationem, tum quoad exercitium, idq; tam electionis, quàm executionis. Errant e. i. *veteres Pelag.* & cum illis *Scholastici, Synergistæ*, qui partim *plenissimum homini ψυχικῶν in spiritualibus*

D

ritualibus

naturalibus tribuunt arbitrium: partim liberum agendi spiritaliter prin-
cipium: partim remotam & indirectam ex naturali libero arbitrio dispo-
sitionem & meritum justificandi congruum: partim aliqualem naturæ
excitatae ex suis viribus cum gratiâ synergismum. vid. de Pel. Au-
gust. de Scholasti Lud. Mol. Conc. L. A, cum G. disp. 19. qv. 14.
art. 13. Vasq. disp. 3. in 1. Th. c. 10. Bell. l. 5. de just. c. 13. qvi li-
cet: hominem posse diligere DEUM ex puris naturalibus, errorem
fuisse dicat paucorum Scholasticorum, nec toti Ecclesiæ Catholicæ impu-
tandum, ipse tamen, dum lasum saltem statuit: non mortuum
arbitrium, & possibilem, per vires natura reparata, legis implecionem,
non sine Semipelagianismi errore fuisse, probabile est. Rom. 6.
v. 20. 1. Cor. 7, 36. 37.

20. Salvis peccatorum gradibus, omne peccatum, non
 illud saltem, quod ab hominibus illuminatis, & interno Spi-
 ritus S. testimonio convictis, blasphemando committitur
 in Spiritum Sanctum, cui soli speciei DEUS superabundantia
 conversionis media denegavit: sed & omne actuale, tam
 regnans (sive in irrogenitis quietè: sive in regenitis cum
 reluctatione, sed quam vincit appetitus) quam non regnans,
 (etsi hoc resp. existentia & ex conditione subjecti est venia-
 le) suâ naturâ est mortale: nullum per se veniale: & pecca-
 tum quatenus abstrahit à mortali & veniali habet se non
 æquivocè: sed univocè: ut tamen Vindicta ex passione
 animi, convicium ex irâ, desiderium uxoris proximi, sub-
 phantasiâ propriâ: actiones foedæ sub spe sanitatis susceptæ,
 cœteraq; hujus generis, nec sint venialia in sensu papistico:
 nec in orthodoxo: sed reverà, etiam in renatis, mortalia.
 Errant e. Pontif. docentes: esse peccata absolutè ex naturâ suâ non
 mortalia: sed vel ex genere suo, vel ex operis imperfectione, ex subrepti-
 one, ex operis parvitate venialia, quæ DEUM quidem offendant, neque
 tamen reatum mortis aeternæ efficiant. vid. Bell. l. 1. c. 3. 8. 9. II. d. P. S.
 & l. 1.

& l. 1. de purgat. c. 11. de Val. Tom. 2. disp. 6. quæst. 8. *Becan-*
sum. Theol. part. 2. tr. 2. c. 2. [Luc. 6, 41. Marc. 3, 29. 30. Heb.
6. v. 4. 5. 2. Tim. 2, 26. Eph. 4, 18. Rom. 6, 12. 14. Gal. 5, 19. 20.]

21. Concupiscentiam s. *Παθημίας*, non saltem *τὴν πικρῶσαν*
 & *τὴν συλλαβῶσαν*; sed & *τὴν ἐξέλευσεν καὶ δελεῶσεν* s. *corru-*
pionem illam natura & rebellionem, qualis remanet in homini-
 bus etiam renatis, esse peccatum (verè & propriè) *D. Paulus*
 manifestè affirmat: *Pontifex & Concil. Trid. sess 5. decr. 5.* pec-
 catum propriè esse negant. Neque verò obstat diverso
 respectu concupiscentiam esse causam peccati, pœnam ac
 effectum peccati, & ipsum peccatum, Conf. quoque *F. C.*
p. 57. 58. quæ eadem prudenter monet, illa axiomata: *pro-*
pter passiones nec boni nec mali sumus, nec laudamur, nec vituperamur:
nihil est peccatum, nisi voluntarium: naturam non esse malum, in cir-
culo Philosophico non esse reprehendenda: sed nequaquam ad
extenuandum peccatum originis esse detorquenda. Rom. c. 7, 7.
14. 18. Gal. 5, 17. Jacob. 1, 14. 15.

22. Licet objectum providentiæ sint omnes res creatæ
 etiam minimæ, earumq; motus qualescunqve, malas tamen
 actiones & motus, *DEUS*, etsi præscit (objecta quippe præ-
 scientiæ sunt omnia eventura non saltem contingentia: sed
 & contingibilia & propter decretum divinum de impediendo
 non eventura) nullo genere causarum producit, neque
 quoad peccati materiale, quâ peccatum est (& ubi ab actio-
 num materiâ proximâ aliquando vitiositas est inseparabi-
 lis) neque quoad formale: sed peccatum extremè odit, pro-
 hibet, & quantum ratione *Oeconomix* & providentiæ te-
 netur, impedit, neque quod ad justam gratiæ divinæ sive sus-
 pensionem sive subtractionem homo ex instigatione *Di-*
aboli & spontaneo motu peccat, in peccato pergit & indura-
 tur, *DEUM* facit Autorem peccati, ut adeò in universum

D 2

Non

Non *DEUS*: sed *Diabolus* & *perversa hominis Voluntas* Autor sit peccati: aliud qui docent, & *DEUM* sive *directè* sive *indirectè* peccati causam faciunt, clarissimis *Scripturæ* (quæ in impiis ipsisq; *Diabolis DEO* nullam tribuit *specialem operationem* à quâ denominetur actio vitiosa: sed saltem *generalem sustentationem & conservationem virium naturæ & potentiarum animi*, ut e. c. *homo possit concupiscere, unum præ altero eligere*: Cæterum non ab hac: sed ab *operatione concretâ* demum denominatur actio vitiosa e. c. *Concupiscentia carnis, passionis carnis*) dictis non sine crimine *lase sanctissimæ majestatis divinæ* contradicunt: quam blasphemiam, ipsis *Manichæis*, qui propterea *duo* statuebant *principia coæterna*, horrendam, *doctrina Calvinianorum, supralapsariorum* maximè, undè id *πλουμερῶς*; bonâ *consequentiâ* deducitur, majori jure impingimus, quàm illi in *conditionatâ electione* juxta decretum salvandi per fidem, nobis *Pelagianismum*. Licet autem ex dogmate Calviniano, quo dicitur: *DEUM præcisè intendere peccatum creaturæ, inde sic administrare omnia, ut postâ illâ administratione homo necessariò peccet, & non possit ipso actu & reipsâ peccatum omittere*, sequi blasphemum illud dogma, jam dudum rectè monuerit Arminius, tamen nec ipse probandus, qui *Creaturæ sive non malæ sive non omninò in malo obduratæ, per providentiam, ab ipso DEO* objici statuit *argumenta quædam & occasiones, quæ incitamenta sint ad actum criminalem etsi liberè patrandum, quem extra illa irritamenta, creatura patratum non fuisset, adeò uti Evæ ab esu vetiti fructus abstinere volenti, quia peccato junctus erat, DEUS ipse objecerit argumentum suasionis & irritamenta manducationis, etsi ex scopo serpentis illud irritamentum fuerit ad peccandum, à DEO autem ad obedientiam Evæ aliàs obscuram explorandum*. Vid. ille resp. ad Artic. *Qui de cætero etiam ex nostris hic fuerunt ὅμοια φρονῶντες: at αἰόμοια λαλῶντες*, tutissimè abstinent à phrasi quæ ut plurimum eri orem hominibus suggestit, &

rit, & in quam naturalis conceptus non nisi cum aliquâ blasphemiam & influxus causalis opinione cadit, maxumè cum apud ipsos Philosophos causa per accidens nondum communi aliquâ notione sit definita: ut adeò tollatur vocabulare scandalum & bellum. In dogmatibus de causâ peccati, de præscientiâ &c. cautè discernendam esse doctrinam Philosophicam ab Evangelicâ, gravitèr monitum à Chemnitio in L.C. De distinct. inter DEUM Calvini & Calvinistarum conf. Act. Coll. Svalb. collatione 2. p. 27. [Matt. 6, 30. c. 10, 29. Act. 27, 24. 31. Es. 43, 2. Jon. 2, 1. Psal. 5, 5. Deut. 32, 4. 5. Sach. 8, 7. Il. 6, 9. 10. 2. Cor. 4, 4. Actor. 5, 3. 4. Jos. 24, 15.]

DE MEDIATORE JESU CHRISTO.

23. Christus, verus, nec ἐξ ὀραίᾳ saltem, velut in calis Angelis, in terris Judices: sed & internâ ὀραίᾳ & naturâ DEUS est ex Patre ab æterno verè proprièq; genitus, Patri ac Spiritui S. secundùm divinitatem ὁμοῦσιν: & verus homo ex matre Mariâ benedictâ virgine (per conceptionem de Spiritu S. quæ fuit admiranda productio naturæ humanæ sanctæ ex substantiâ Virginis, non generatio ex substantia Spiritus S.) genitus, nobis secundùm humanitatem semper consubstantialis, Salvator & Redemptor totius generis humani. Execranda adeò est hæresis ἰ. ἐπεσοῖων veterum Arianorum negantium Christum Patri ἐμοῦσιν, eundemq; naturâ DEUM, æternum, & ab æterno à Patre genitum, ita tamen, uti extitisse statuerint ante omnes creaturas, etsi per creationem, & ita fuerit aliquod vultu in quo fuerit Pater ante Filium: cum quæ quoad quadruplicem superiorem negativam convenit. 2. Hæresis ἀνομοῦστων, s. veterum & novorum Photinianorum, qui ita negant Christum Patri ὁμοῦσιν, naturâ DEUM, æternum

& ab aeterno genitum, uti simul omnem existentiam filii DEI ante
 natiuitatem ex virgine, adeoq; personæ & λόγος incarnationem bla-
 sphemè negent: nec filium DEI dici putent ob aeternam à Patre ge-
 nerationem, verùm 1. ob conceptionis & natiuitatis Christi ex Virgine
 per illum mirabilem Πρωτοιασµόν Luc. 1, 35. singularissimam ex-
 cellentiam. 2. Ob sanctificationis Joh. 10, 36. eminentiam.
 3. Ob resurrectionem miraculosam Act. 13, 33. 4. Ob æqualem im-
 mortalitatis, & Domini in tempore dati ἐξουσίας, adeoq; DEUM
 esse officio (quod illi vocant, propriè) titulo, externâ χάριδι: naturâ
 autem ἑκδὸν ἁθροισµόν. Conf. Catech. Racov. c. 1. de perf. Chr.
 p. 55. 57. 59. & seqq. Ostorod. Instit. c. 6. p. 39. & seqq. ac de
 mysterio incarnationis c. 17. p. 96. Faust. Socin. tr. de DEO,
 Christo & Spir. S. p. 3. 7. id. animadv. Coll. Poln. p. 41. 52. 53.
 55. 89. Id. lib. Quod regni Pol. c. 4. n. 2. p. 34. 36. 37. 38. 39. 41.
 Smalc. contra Ravensp. p. 48. & seqq. Id. ref. thes. de Trin.
 p. 11. & ref. thes. Gravv. de Incarnat. Filii DEI p. 5. Id. in c. 1.
 Johannis p. 9. Colloq. Claudiopol. Act. 3. diei. Errant 3. Mar-
 cionistæ, Manichæi, Weigeliani & veram ejusdem & nobis con-
 substantialem humanitatem negantes: 4. Sociniani Christo exaltato
 aliud cæleste, spirituale & immortale, naturâq; diversum corpus tribuen-
 tes, & nec à conceptione, nec à resurrectione: sed ab ascensione
 demum immortalitatem naturalem & glorificationem Corporis Domini
 deducentes vid. Catech. Racov. de off. Chr. regio p. 318. 319.
 Faustus Socin. l. Q. R. P. c. 5. n. 10. sed & partim falsas partim
 imperfectas rationes Salvatoris & Redemptoris asserentes, e. c.
 quod primus annuntiaverit nobis DEI benignitatem aeternam & fide-
 litatem, quod multis modis nobis viam ad vitam aeternam confirmaverit,
 quod ex plenitudine potestatis nobis vitam aeternam daturus sit. Vid.
 Socin. conf. Franc. disp. sacrif. 18. §. 100. Errarunt (jam an-
 tea) 5. Ariani simpliciter omnem animam, & 6. Apollinari-
 stæ Sec. 4. nonnisi animam rationalem humanæ Christi na-
 turæ

turæ

turæ denegantes, de cætero Christo *ὁμοουσιώδεις* & *ὁμογενεῖς* concedentes, nequaquam autem *ὁμογενεῖς*, pro quâ divina in Christo natura fuerit: Errarunt 7. Monothete Sec. 7. humanam in Christo voluntatem *θεοκίνητου* appellantes, & unam in Christo voluntatem *θέλησιν καὶ ἐνεργεῖαν*, unamq; adeò naturam statuentes vid. Act. 6. Synod. Oec. 1. 3. Constantinop. unde Canones Trullani. [I. Joh. 5. v. 21. Rom. 9, 5. Joh. 1, 1. ad 14. Jerem. 33, 15. Psal. 2, 7. Joh. 10. v. 29. 30. Ebr. 2, 14. Luc. 2, 10.]

24. Unio duarum naturarum in Christo non sine realissimâ naturarum earundemq; proprietatum (quæ in tempore citra contradictionem & repugnantiam incarnationis factæ in plenitudine temporis immediatè communicari potuerunt) communicatione & participatione (cujus tam veræ, quàm verè *pueri participant de carne & sanguine*, rectè tria statuuntur genera sc. 1. *ιδιοποιήσεως* s. participationis totius suppositi ab utràvis naturâ nominati de proprietatibus alterutrius naturæ. 2. *μεταδόσεως* s. participationis *irreciproca* quâ natura humana, unâ cum hypostasi DEI filii prærogativam Majestatis increatæ & veræ divinæ per unionem personalem accepit, quam in statu exinanitionis per voluntarium obicem detinuit, in statu autem glorificationis & *ὑπερψύσεως* s. superexaltationis plenè exeruit. 3. *κοινοποιήσεως* s. officialis participationis totius suppositi de concursu operationum utriusque naturæ in officio redemptionis & exercitio actionum tam immanentium, quàm emanantium) absque ullâ tamen Eutychianâ sive mixtione sive essentiali mutatione, & adeò *ἀδιασκέτως* æquè, ac *ἀσυγχύτως* s. inseparabiliter, inconfusè & æquè indissolubiliter facta est. Errarunt adeò hic *ab unâ parte, naturarum sc. communionis*, post veteres Cerinthianos contententes *ὅτι Ἰησοῦς ἕναί ἐστιν*, neque hunc: sed illum

illum passum (vid. Epiph. hæres. 30.) & Theodor. Mopsuestæ
 Episcop. (etsi post mortem demum revelatum hæreticum)
 Nestoriani à Nestorio Episc. Constant. Sec. 5. hæresiarchâ
 damnato in Concilio Ephes. Oecum. 3. (etsi per Anastasium
 Presbyterum in sermone ad populum hâc voce usum : Θεοτό-
 κων τὴν Μαρίας καλεῖται μηδείς, hæresis primò publicata) sic
 dicti, veram ipsius DEI de Virgine Mariâ nativitatem (Chri-
 stiparam sc. Mariam concessit : at DEIPARAM negavit) & ex-
 inanitionis, passionis, crucifixionis realem de DEO DEIq;
 Filio prædicationem, & adeò naturarum *ἁδιχώρησιν* ac *ἀδιγα-
 ρεσίαν* & cum hâc DEI Filii incarnationem, & personalem
 unionem negantes, & *παράσεισιν* vel *ἐνώσιν* saltem *παρὰσεισικὴν*
 naturarum, ac duos adeò Christos unum Deum, alterum ex
 Matre generatum, *διμλωαὶον καὶ χαλακότερον* φησίν & quem se ado-
 raturum negavit Nestorius, affirmantes vid. Cyrill. lib. de fide
 & acta Concil. Ephes. action. 1. Vincent. Lirin. comm. c. 17. vid.
 12. capitula s. anathematismi Cyrill. 2. Calviniani *unionem perso-
 nalem per nudam naturæ humanæ sustentationem describentes, realem τῶν
 ἰδιωμάτων καὶ ἀσχημάτων communicationem*, quam nos in primo con-
 ceptionis momento, salvo tamen τῶν κενώσεως s. evacuationis realis,
 & intimæ abdicationis s. retracti à carne omnipræsentis &
 plenarii regiminis, qvoad regnum præsertim potentia, my-
 sterio, credimus, negantes, & adeò, *humanitati Christi, omnipræsencia,
 omniscientia, omnipotentia, maiestatem, quam in statu etiam exinani-
 tionis habuit ratione primi, & quando voluit, ratione secundi actus, nun-
 quam exuendam, detrahentes.* Imò verè & propriè ac sine
 tropo : DEUM esse hominem, DEUM natum de Virgine,
 passum, crucifixum, negantes. Hæc propositio : *Verbum
 Caro factum est*, minimè καὶ τὸ ῥητὸν intelligenda : sed ad tropum hâc
 consuepiendum. Si quis enim secundùm litteram intelligat & ei pertinaci-
 tètèr inbareat, sum in hæresin incidere, Christi Deitatem negare, ac quæ
 mutationem

mutationem passa & in humanam naturam conversa sit, ajunt Com-
 pilatores Orthod. Consens. vid. et. refut. præf. Apol. p. 18.
 Neque naturarum neque proprietatum essentialium ulla est communi-
 catio. Beza qv. & resp. In Christo sic sunt unitæ duæ naturæ ut sine
 unum ὁμοούσιον i. e. ut gestetur humana natura à λόγῳ sic ut sint in-
 separabilis naturæ & ut natura humana redigeretur in nihilum nisi sic
 gestaretur Catech. Wit. f. 176. Cum dicitur duas naturas divinam &
 humanam in Christo esse personalitèr unitas, figurata est locutio. Nam
 non propriè natura: sed persona s. substantia Verbi assumpsit sibiq. uni-
 vir naturam humanam Polan. Synt. l. 6. c. 18. Conf. etiam Beza
 resp. ad acta p. 119. Deitas Verbi assumpsit naturam humanam propo-
 sitio est ambigua, quia Deitas dicit ipsam naturam s. essentiam Ver-
 bi. Idemp. 47. Quæ propria sunt Deitatis de humanitate non di-
 cuntur, ut nec vicissim quæ sunt humanitatis propria de Deitate. Idem
 p. 85. Nihil verè dici potest de humanitate nisi quod vel ipsa est essen-
 tialitèr vel accidentalitèr & subjectivè. Id. p. 128. Christus per huma-
 nitatem nullo modo novit cogitationes hominum nudas, quod est solius
 DEI proprium: sed & ipse iùm suæ humanitati iùm per hanc Audito-
 ribus, quod ipsi libuit, quatenus & quando voluit, patefecit. Chri-
 stum per humanitatem suam non ex revelatione: sed ex ipsâ divine
 omniscientiæ communicatione scivisse Nathanaelem sub ficu
 negat Beza Act. Coll. Momp. & Orationem Christi ad Na-
 thanaelem Joh. 1, 48. Ego vidi te sub ficu, ita resolvit: Di-
 vinitas mea vidit te sub ficu p. 237. Si prædicatum in ejusmodi
 locutionibus (Dominus gloriæ est crucifixus, Filius hominis loquens
 cum Nicodemo est in cælis) concretis, propriâ suâ significatione accipia-
 tur, tum dixi & dico, hanc phrasin sive hunc prædicandi modum esse ver-
 balem non realem i. e. quod verba propriè sonant, non esse ad rem ipsam
 transferendum Beza præf. resp. ad acta p. 18. qui idem resp. ad
 acta p. 79. Communicationem proprietatum in enunciatis
 concretis nos verbalem vocamus, non quod verbotenus

vera sit (nam contra, si servatâ penitus vocum proprietate DEUM de Christo tantum, ut DEO, & Filium hominis de Christo ut homine intelligas falsissima & impia fuerit) sed quod sit genus prædicationis s. formula loquendi. Vid. etiam Combach. p. 78. 94. *DEUS est passus, mortuus, eo modo dicitur, quo ad tumulum Petri dico: hic jacet Petrus i. e. solum Cadaver Petri.* Beza Epist. 60. p. 223. *Communionem illam majesticam commentariam non verbalem, nedum realem: sed ut falsissimam, impiam & blasphemam detestamur* resp. ad Act. p. 80. *Effectum omnimajestaticum non est hyperphysicum: sed antiphysicum: sive subjectivè sive non subjectivè attributum* ib. p. 81. *Hanc enunciationem quâ DEUS dicitur passus, sic interpretamur. DEUS i. e. Caro Deitatis unita (notetur exemplum alloëoseos Zwinglianæ subjecti, quam larvam Diaboli appellat ex Luthero F. C. p. 771.) est passa* Act. Colloq. Momp. p. 213, ubi cum objiceret Jacobus Andreae hunc esse ipsum Nestorianismum, respondit Beza: *Ferre possumus quod nobis Nestorianismus objiciatur, sed Machometismum audire non possumus* p. 268. qui idem ponit duo *energias* post duas energias resp. ad acta p. 103. Ab alterâ autem parte i. Eutychni ab Eutyche seculi 5. hæresiarchâ damnato in Concilio 4. Oecum. Chalced. sic dicti, docentes: *in Christo ante incarnationem quidem duas fuisse naturas: sed post illam saltem unam ut personam, ita & naturam, divinam* sc. unde jam orta 2. hæresis *Theopaschitarum* (Monophysitarum, Schematicorum Damasceno, & à loco, Ægyptiorum) *ex duabus quidem naturis Christum constare concedentium, at in duabus ipsum subsistere naturis, apertè inficiantium, quæ licet circa unam saltem litteram, utrum EK an EN dicendum esset, videretur consistere controversia, talis tamen fuit, quæ totam de Christo doctrinam vel stabiliret vel everteret.* Consequens hæreseos fuit *ipsam Divinitatem passam, mortuam, crucifixam, quæ phrasis ex illius hæreseos hypothesi velut hæretica*

retica rejicienda, de coetero in orthodoxis quibusdam piâ
 explicatione illam emollientibus est excusanda. Benè Lu-
 thæus: *Scriptura propter hypostaticam illam unionem etiam divini-
 tati omnia illa tribuit, quæ humanitati accidunt.* Rectè igitur dicitur:
*Filius DEI patitur: etsi enim una ipsius pars, divinitas videlicet, non
 patitur, tamen ea persona, quæ DEUS est, patitur in alterâ suâ parte
 nimirum humanitate vid. F. C. p. 771. Et p. 766. Propter hypo-
 staticam unionem (quæ sine verâ illâ communicatione naturarum nec cogi-
 tari, nec subsistere potest) non nudè & sola humana natura (cujus
 proprium est pati & mori) pro totius mundi peccatis est passa: sed
 ipse Filius DEI verè (secundùm tamen naturam humanam
 assumptam) passus & verè mortuus est, etsi d'vina natura neque pati
 neque mori potest.* Sc. solam carnem humiliatam & crucifi-
 xam esse: & Christum secundùm divinam naturam passum
 esse, vel ipsam divinitatem passam & mortuam, sunt duo ex-
 tremâ prohibita, Nestorianum alterum, alterum Eutychia-
 num: at Christum nullo modo secundùm divinitatem: sed
 tantùm secundùm humanitatem revera tamen ipsum DE-
 UM, totum *ἑαυτοῦ* sese exinanivisse, crucifixum esse &c.
 est orthodoxum. Benè Concil. Constant. *Si Unioni non des-
 tistantiam (ἁπόστασιν) neque DEUM scindas à carne non eris Nesto-
 rianus: si admittas discrecionem naturarum, non eris Eutychianus.*
 Matt. 16, 16. Rom. 1, 3. Act. 20, 28. Dan. 7, 12. Col. 2, 3, 9. Joh. 5, 17.
 & 27. Joh. 3, 13. Eph. 1, 20. c. 4, 9. 10. 1. Cor. 2, 8. 1. Joh. 1, 1.
 25. Triplex datur Christi Officiu 1. Sacerdotale. 2. Re-
 gium, 3. Propheticum (cujus Prophetici officii partes Chri-
 stus non est, prout olim Moses, doctus in speciali adscensu
 per revelationem peculiarem: sed per Unionem persona-
 lem, neque verò hoc officium in illo, ut legem Moïsi auge-
 ret: sed ut gratuitam salutem doceret: neque ut Patriarchis
 incognitas: sed ut easdem, quas illi acceperant, eviden-

tiōres saltem vitæ æternæ promissiones revelaret) quod
 competit Christo secundum utramque naturam. Falsum
 e. quod Patrum nostrorum memoriâ Fr. Stancarūs & cum
 illo Jesuita docent: secundum alterutram tantum naturam, huma-
 nam sc. Christum munus Mediatoris exequi: vel, uti subtilius errat
 Bellarin. Principium quod operabatur opera Mediatoris fuisse DEUM
 humanatum: principium quo illa opera fiebant fuisse naturam huma-
 nam non divinam l. 5. de Chr. Med. c. 1. qui dum nostram or-
 thodoxiam hic Euclybianismi & Arianismi (vid. Bell. l. 5. de Chr.
 Med. c. 5.) accusat, simul fidem Catholicam in Oecum. Chalced.
 syn. confirmatam, quâ credimus in actionibus s. operationi-
 bus officii Christi ἐν ἑσπέρῃ ἐνεργεῖν Φύσιν τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς ἁγίας
 ἁποστόλων (quæ tamen regula de officio Christi Prophetico, &
 Sacerdotali: sed & de actionibus miraculosis tum ante tum
 post exaltationem, imò & de officio Christi regio in regno
 gratiæ semper obtinens, quoad regnum potentiæ s. domini-
 um universale & incessans apud omnes creaturas, & quoad
 regnum gloriæ ita explicanda est, ne tollatur discrimen statu-
 um) damnat. Conf. ex nostris Form. Concord. p. 773. Errant
 2. Sociniani ex loco Joh. 3, 13. malè intellecto Christo ante mor-
 tem & officii Prophetici solemnem executionem, adscensum ad cœ-
 lum, & post moram aliquam, divinæ de docendis & agendis
 sibi, informationis & conversationis cum ipso DEO Patre
 immediato Doctore, descensum tribuentes conf. Catech.
 Racov. tit. de off. Christi Prophet. c. 1. p. 153. Ostorod, Instit.
 c. 16. p. 94. 95. ipsumque Characterem Christi Propheticum,
 Regalem ac Sacerdotalem confundentes, ac primum po-
 nentes in auctario Legali Decalogico, & additamento præceptorum mo-
 raliū & ceremonialium, ac promissiones donorum S. Spiritus & vitæ
 æternæ, quæ nulla sit in V. T. quam revelationem confirmave-
 rit morte, per quam pervenerit Christus ad supremam potestatem
 eximendâ

eximeri di nos à poenâ peccati. Vid. Catech. Racov. de off. Chr. Propb. c. 1. 2. 3. 5. 7. Socin. I. Q. R. P. c. 5. p. 66. [Ep. ad Hebr. c. 7. 8. 9. Psal. 110. 2. 3. 4. Deuter. 18. 18. Luc. 4. 18. Johan. 3. 34. Rom. 4. 23. Heb. 8. 10. 12.]

26. Pretium mortis (quæ ex fine primario est satisfactoria, ex secundario paradigmatica, & velut ultimata *εὐχρηστικῶς* totam Christi obedientiam passivam & activam non excludit: sed supponit) ac sacrificii Jesu Christi, non tantum in se, intrinsecè & ex condigno ac intentione DEI Patris Filium tradentis & Christi seipsum in arâ crucis offerentis sufficientissimum omnib⁹ hominibus redimendis pretium fuit: sed sufficientè etiam pro omnibus & singulis peccatoribus in gratiæ statum restituendis ex gratioso ac serio DEI Patris proposito ac decreto oblatum fuit: atqve adeò criminalis & vicaria Jesu Christi satisfactio pro objecto materiali habuit omnino homines, qui unquam fuerunt, sunt & erunt, non minus Judam, Cainum, Pharaonem reprobos: quàm Mosen, Petrum, Paulum salvatos. Errant e. i. Sociniani *satisfactionis, vicaria, plena, vera, & propria* (cujus valor non acceptilatus vel æstimatus fuit juxta favorem DEI acceptilantis quid pro quo X. pro C. sed juxta accuratum æquilibrium offensæ & satisfactionis, ac juxta regulam rigidæ justitiæ DEI satisfactionem exigentis, salvâ gratuitâ Mediatoris Christi constitutione, Filii unigeniti impendio & traditione, satisfactionis vicariæ acceptatione) sacrificii item cruenti, ejus typi fuerint sacrificia V. T. actum negantes & *puerilem & ridiculum errorem, dogma erroneum, seductorium, & maxime noxium* appellantes vid. Socin. lib. q. R. P. p. 66. c. 5. & Catech. Racov. p. 261. 268. Ostorodus c. 37. p. 311. 2. Calviniani *satisfactionis* objectum ad solos *Electos contrahentes*. Vid. Syn. Dordr. Acta contra Rem. part. 1. p. 357. n. 8. & in jud. p. 608. 611. 613. 659.

2. Cor. 3, 14. Ef. 5, 5. II. Colofs. c. 2, 14. I. Tim. 2, 6. 7. Heb. 10. v. 29. Rom. 12, 15. Joh. 3, 16. 2. Cor. 5, 21. Gal. 3, 13. Rom. 5, 8.

27. Tota Persona Θεάνθρωπος post sepulturam verè & realitèr ad inferos descendit seu, quod idem est, seipsum ut mortis & inferni domitorem Diabolis & damnatis Spiritibus manifestavit, potestatem inferorum evertit, omnemq; vim ac potentiam Diabolo eripuit. Atqve hic fidei articulus in *Seatu exaltationis primus*, piè & simpliciter creditur: modus & circumstantia *specialis*, quippe imperscrutabilis, doctè ignoratur. Erant e. 1. Calviniani, descensum hunc ad inferos, tropicum & penalem, non proprium & triumfalem asserendo, eundemq; ad Satum exinanitionis referendo, & vel de sepulturâ, vel de exanila-
tâ à Christo pro peccatis hominum pœnâ, vel de passionis & mortis Christi apud ipsos defunctos efficaciam explicando vid. Cham. Panstr. l. 5. c. 3. 2. Pontificii 1, animæ Christi separatae in eriduo mortis hunc descensum tribuendo. 2, Illud ubi in quod descendit Christus, Phisicum, subterraneum, terræ centrum regionibus distinctum asserendo. 3, Finem descensus Christi ad inferos: educationem animarum ex Limbo, audentè & ex falsâ hypothese definiendo vid. Bell. l. 4. de Chr. an. c. 10. 11. 12. Catech. Rom. p. 86. [1. Pet. 3, 19. Colofs. c. 2, 14.]

28. Christus peracto redemptionis negotio, visibilitèr & motu verè locali in celos ascendit: ad dextram majestatis elevatus invisibilitèr & secundùm utramqve naturam præsentèr ac plenariè potenter, regnat in toto mundo: gratiosè in Ecclesiâ: gloriosè in cœlis: quàm totius Christi, in mundo præsentiam, ejus principium humanitati, quâ τὸ ἔχειν s. ratione juris & potestatis, est à Θεῶν & carnis & personæ τὸ ἓν unio: proximum verò, immediatum & adæquatum, ratione omnipresentis regiminis, ad dextram Patris sessio, Calviniani negantes, crasse nimis de Personali unione, Christi ascensione & sessione ad dextram Patris philosophantur. Act. 1. ad v. 12. Eph. 1, 20, 21. Psal. 110, 2.

29. Chri-

29. Christus Θεός ἁπλοῦς qui, quā & quia Mediator, ad-
 eoq; secundum utramque naturam unā specie & numero reli-
 giosā adoratione cum Patre & Spiritu S. est adorandus: ratio ta-
 men formalis sub quā Christus etiam, quā mediator est, ado-
 ratur, est sola divina natura ἐνοσιγενῆς. Idem Christus se-
 dens ad dextram DEI Patris, per meriti & satisfactionis in
 cruce semel consumatæ repræsentationem, efficaciter (qui alter
 actus est officii sacerdotalis) & solus, ut Sacerdos, interpellat
 pro nobis. Errant hic 1. Sociniani Sacrificium expiatorium in
 cruce, non nisi metonymicè & improprie factum esse: in caelis autem ad
 dextram Patris proprie consumari & fieri, neque verò per actum
 Satisfactoris & repræsentatā satisfactione, Intercessoris: sed su-
 premi Vindicis suorum ex potestate quam per mortem sibi acquisivit,
 asserendo, atque adeò utrumque actum officii Sacerdotalis & Medi-
 atoris abnegando, universum autem illud exercitium officii sa-
 cerdotalis, quod vero substituunt, demum in caelo post ascensionem
 ponendo vid. Catech. Racov. de Off. Chr. Sac. p. 324. & de
 Off. Proph. p. 261. Socin. l. quod R. Pol. p. 66. Ostorod. Inst.
 c. 37. p. 325. Crell. de Satisf. p. 472, 473. sed & Christum non
 naturā Deum, nec nisi legatione revelandi & pangendi novi fœderis,
 Mediatorem vel adorandum & invocandum, vel adorandum quidem:
 sed non necessariò invocandum (nisi secundum quid, uti de cœte-
 ro majoris perfectionis sit recta ad ipsum Deum sine Christo accedere &
 preces ad eum ita dirigere, ut eadem bona tum à Christo non petamus) vel
 nec adorandum, nec invocandum esse vid. sup. Errant 2. Schola-
 stici, & Remonstrantes Christo Mediatori partim secundum divini-
 tatem Latrariam: secundum human. Duliam s. inferiorem adorationem
 largiendo: partim, unum saltem eumq; temporalem adorationis cultum,
 eundemq; non per gratiam unionis personalis: sed aliunde & gratiosè
 Christo homini quā Mediatori collatum, tribuendo. Nobis Θεοσκηψίται
 Θεοσκηψίται Θεός ἢ Θεός ἐν τῷ Θεοσκηψίτῳ Θεῷ λόγῳ μίᾳ
 Θεοσκηψίτῳ

κατανοησθε, quæ fides fuit & est & erit Catholica. Philip. 2, 9.
Heb. 1, 6. Heb. 9, 12. Eph. 5, 2. & ult.

DE PRÆDESTINATIONE ET PERSEVERANTIA SANCTORUM.

30. Post lapsum & miseriam generis humani in æternitate à DEO prævisam, & destinatum per viscera misericordiae Mediatorem (neque enim salvâ justitiâ & veritate, meritum supplicium generi humano condonari poterat) unigenitum Filium Jesum Christum, juxta consilium, propositum & beneplacitum divinum de omnibus omnino hominibus per Christum redimendis & ad salutarem Redemptoris fruitionem vocandis, solis autem, non petulantè rejecturis gratiam vocationis, justificationis, sanctificationis & perseverantiæ à DEO in tempore ipsis offerendam s. solis perseverantè in Christum credituris salvandis, & juxta prænotionem divinam per oblatam gratiam crediturorum & in illâ gratiâ perseveraturorum, velut juxta normam facta est electio (cujus oppositum est, nec positivè nec negativè absolutum: sed hypothetica, finalitèr incredulorum reprobatio) atque illi circa æternam Prædestinationem intellectio & volitionis divinæ actus, ut in se sint simplicissimi, tamen ratione objectorum sunt distincti & per instantia ordinata in Evangelio, distingvendi. Ephes. 1. ad v. 15. Rom. c. 8, 28, 29. Ebr. 2, 15. 16.

§. 2. Soli ergò homines (non Angeli) neque verò considerati velut creandi vel jam creati in statu ante lapsum positi: sed ut in statu post lapsum, redempti, vocati, justificati, sanctificati, & à DEO ab æterno prævisi, velut virtute Spiritus S.

tus S. per Evangelii prædicationem perseverantè in Jesum Christum credituri, ex merâ DEI gratiâ eaq; universali & certâ *ἐξ* mediorem ordinatâ (cui omnis actio prædestinati sive viribus naturæ sive gratiæ facta, ipsa etiam fides spectata velut conditio magis & minus digna, vel ullatenus inducens DEUM ad prædestinandum, opponitur) per & propter commune Christi (quod gratiæ eligenti, non autem ipsi prædestinationi velut effectus & medium executionis substernitur, neutri a. opponitur) meritum, atq; aded *καὶ τῆς θεοῦ χάριτος ἐξ ἁἰωνίου* in laudem gloriôsæ gratiæ DEI ab æterno à turbâ non salvandorum sunt discreti s. ad adoptionem & vitam æternam prædestinati: reliqvi ob prævisam voluntariam & vincibilem infidelitatem s. incredulitatem Christum non apprehendentem (velut unicè damnationis causam organicam, fidei, quatenus hæc in Evangelio spectatur, oppositam, & immediatè operantem) ut finalitèr continuatam sunt reprobandi. Igitur

§. 3. DEUS antecedente: sed ordinatâ voluntate seriò ex immensâ misericordiâ vult omnes homines salvos fieri, ordinavit ut Christus propitiatio fieret pro peccatis totius mundi, curavit annunciari Evangelium universo hominum generi: quoscunqve vocat intentione & executione voluntatis divinæ antecedentis, non saltem vocatione propriè & univocè sic dictâ: sed etiam vocatione illâ communi (tùm objectivè, tum effectivè: in quâ quæ est suscitatio fit per influxum gratiosum merito Jesu Christi partum) seriò vocat, & cum intentione directâ perductionis ad Ecclesiam & vitam æternam, sine sanctâ simulatione, & duplici, arcanâ beneplaciti, & revelatâ signi voluntate: & media ad conversionem & salutem necessaria & sufficientia, sed & efficacia, salvâ tamen dispensatione liberrimâ, etiam illis qui pro-

F

pter

pter resistantiam morosam & contumacem repugnantiam (resistentia enim naturalis quæ est impossibilitas veniendi sine tractione, universalis est) non convertuntur, & propter incredulitatem damnantur, donat, ut tamen illa non resistentia s. excussio gratiæ etiam quoad actum i. non sit passiva capacitas subjecti naturalis: sed effectus universalis gratiæ, nequaquam autem causa meritoria vel ullo modo efficiens prædestinationis, vel saltem augmenti gratiæ, quæ quod augetur non resistenti affectatè s. non reluctanti malitiosè, illud est ex benevolâ DEI promissione & circumscripto conversionis ordine. 1. Tim. 2, 4. s. 2. Petr. 3, 9. Ez. 33, 11. Rom. 10, v. 18. *Atque adeò*

§. 4. Decretum de cujusq; hominis tum salute, tum exitio, non est finis absolutè intenti, nec mediolorum irresistibiliter operantium: nec præcedit creationem & lapsum prævisum: nec antecedit Mediatorem Jesum Christum, divino decreto s. τῆ ὀρίσθησιν θεοῦ καὶ προνοίας in victimam pro peccatis mundi offerendam, prædestinatum: sed eundem ut nos eligentem, ut electionis inductivum & fundamentum, ut per fidem eligendis applicandum, atque adeò non tantum ut Electionis Executorem: sed & ut Antecessorem, & in illo, totum mediolorum salutis ordinem Evangelicum antecedentèr includit: 2. Thessal. 2, 13. 14. Luc. 7, 30. Act. 7, 51. *Unde*

§. 5. Particularitas electionis, quæ utrinque conceditur fundatur in fide & hominum incredulitate, juxta illa axiomata: *Omnes & soli in Christum credentes ad vitam æternam sunt electi: Omnes & soli non credentes, non sunt electi: sed ad mortem æternam reprobati.* Joh. 3, 16. 17. c. 6, 40.

§. 6. Erravit e. superiori seculo *Huberus*, universalem electionem contra expressa Christi verba: *Pauci sunt electi,* asserendo,

afferendo, inani hic distinctione inter ἐκλεκτός & ἐκκλησιαστικός turbando, & propositum illud DEI, quod electionis regulam diximus, pravè explicando. Matth. 20, 16.

§. 7. Sed vel maximè hic horrendum est dogma Calvinianorum, à barbarissimo tum dogmatis, tum vocis, supralapsariorum i. *prædestinationis abstracta* ab illis, quas falsò ponunt *speciebus*, formam in absoluta præordinatione ad fines supernaturales, statumq; æternum, & eò pertinentia media, decreto prædestinationis exequendo ordinata: *Objectum* ejus, singulares quasdam ex creaturis rationalibus indefinitè præscitas: *ædum*, supra lapsum & creationem, velut media executionis decreti, ponendo: DEUM, tum ex jure *ἰσθμῶς* *ὑπεροχῆς*; & absoluto dominii, tum ex subordinato & (ad peccatum) reflexo, judicii, quosdam ad incredulitatem & peccata tanquam media damnationis prædestinasse &, ut, vel quà creaturæ, vel quà vitiosæ factæ, condemnarentur creavisse (tacemus alias blasphemias partim evidentes, partim vi dogmatis consequentes) dicendo: *Cunctos mortales*, ait Calv. l. 3. Inst. c. 23. §. 7. *in unius hominis personâ morti mancipatos fuisse, Scriptura clamat: hoc, cum naturæ adscribi nequeat, ab admirabili DEI consilio profectum esse, minimè obscurum est: decretum quidem horribile fateor: inficiari tamen nemo poterit, quin præsciverit DEUS, quem exitum habiturus esset homo, antequam ipsum conderet, & idè præsciverit, quia decreto suo sic ordinaret: vid. id. c. 21. §. 5. c. 23. §. 1. Beza in Ep. ad Rom. c. 9. 13. vid. Cham. Panstr. Ep. de præd. l. 8. c. 1. §. 1. 2. 3. 13. Syllab. resl. in Act. Dordr. Remonstr. à p. 25. ad p. 47.*

§. 8. A quo impio & blasphemio dogmate, non nisi illâ, quæ ipso *infralapsariorum* nomine exprimitur, objecti prædestin. infra lapsum positi, hypothesi, absunt quidam nostri seculi, post Dordracenam Synodum, Calviniani, ex impio

absolutissimæ gratiæ, electionis & reprobationis, supposito, quod *Cor Ecclesiæ & Palladium* vocant in act. Dordr. contra Rem. p. 212. & cum superioribus commūne habent, *Φιλαυθροπία* DEI Patris, & meritum Christi particulare, incertitudinem salutis, gratiam irresistibiliter determinantem, absconditam & duplicem DEI voluntatem, deducentes: DEUM, primum & summum incredulitatis Autorem, & tūm, quatenus absolutè sine peccati punitione eligit: tūm, quatenus absolutè quosdam præteritos, propter inevitabilem, ex hypothesi absolutæ reprobationis, mediorem consequentiam, à salute æternâ excludit, *injustum*: tūm quatenus per invidiam *Synecdochen* plenissima consolationis oracula de generali DEI erga totum genus humanum dilectione, de intensivè & extensivè perfectissimo Christi merito, de universalibus Evangelii per totum terrarum orbem prædicati promissionibus, ad solos absolutè electos restringit, *immisericordem*: & quatenus per *Ironiam*, inter volunt. signi & beneplaciti, item humanit. & divinitatis logicè contrarias, hic distingvit, & DEUM reprobis, externis saltem verbis, gratiam, justitiam & vitam æternam juratò etiam offerentem: & tamen interno odio absolutè illis denegantem fingit, perjurum *hypocritam*, non sine crimine læsæ sanctissimæ majestatis divinæ, *vi dogmatis* constituentes: quod proinde absolutæ Electionis & reprobationis dogma, DEI sanctitatem, Evangelii & Sacram. efficacitatem multis modis profanans, & vel ad carnalem securitatem, vel incertitudine suâ ad desperationem adigens, execramur, nec, qui deceptionum fontes, nodos latentes, & ignes suppositos cineri doloſo contemplamur, ob quædam propiora orthodoxiæ simulacra & coturnos, voluntatem signi & beneplaciti, propriam Calvinianis, arguentes, Dordracenis & recentioribus gratulamur.

§. 9. Neque enim, qui hominem ut lapsum, aliquo modo ponit objectum prædestinationis, statim desinit esse Supralapsarius, nec, qui corruptionem internam ponit propinquam causam reprobationis, excludit primam absolutam. Sic enim ipsi Calvino, qui horridus fuit supralapsarius, gratulandum esset: *In corruptâ, inquit, potius humani generis naturâ evidentem damnationis causam, quæ nobis propinquior est, contemplerur, quàm absconditam & incomprehensibilem penitus inquiramus in DEI prædestinatione.* Neque immensa DEI sapientia submittere hucusque ingenium pigeat, ut in multis ejus arcanis succumbat. *Idem: si nihil obstat, quò minus & prima interius origo ab Adam cæperit, & proximam in se singuli causam inveniant, quid etiam impediet, quin arcanum DEI consilium, quo præordinatus fuerat hominis lapsus, quâ decet sobrietate, procul adoret fides nostra, & tamen quod propius apparet, conspiciat, totum humanum genus in Adæ personâ æterna mortis reatu constrictum esse, & propterea mori obnoxium: atque hæc optima & apertissima est symmetria, quâ inter se causa propinqua & remota congruunt.* id. in lib. de prædest. cont. Pig. & l. 3. inst. c. 23. §. 3. sic distinctio inter gratiam potentialem, tum externam tum internam resistibilem ac non sufficientem, & actua-
lem irresistibilem, dadurch man in der That und würcklich selig werden kan / quam absolutè reprobis denegant, prædestinatis autem ordinariè & velut à nullo duro corde respue-
dam vendicant: conf. Berg. in Iren. Leid. in cens. conf. Remonstr. p. 240. & Thyf. in script. Angl. p. 212. &, inter Electionem ac destinationem ad salvationem, item inter Non-Electionem s. Præteritionem, quæ illis est negatio gloriæ & gratiæ intentionalitè efficacis vid. Acta contra Rem. Dordr. p. 501. §. 1. & destinationem ad pœnam s. damnationem (quæ, ut actus judicarius, non est absoluta: sed concedentibus adversariis, supponit præcedentem culpam, vid. p. 501. ad thes. 8. p. 506. in Judic.

p. 402. cujus ratione incredulitatem antecedentè supponunt, & illud axioma, quod aliàs jugulum petit dogmatis Calviniani, ob quam causam *DEUS* damnat in tempore ob eandem damnare decrevit in eternitate. Atque propter incredulitatem &c. Molin. l. alleg. concedunt. vid. & Pareus p. 292. 520. 542. & 543 ubi dist. inter decretum electionis universale absolutum & singulare conditionatum vid. in Jud. Prov. p. 16.) latibula habet horridi Antecessorum supralaps. dogmatis. Videatur sententia Dordracenorum in Actis contra Rem. p. 287. 291. 338. *seß.* 132. in Canon. p. 341. can. 6. 7. 9. 10. 12. 15. in rei Errorum p. 346. n. 5. can. 8. de mort. Christi: Molin. p. 396. §. Electionem ex fide prævisâ nullam agnosco p. 397. 400. 401. §. Reprobatio est decretum, item §. causa discriminis: in jud. exter. p. 492. *thes.* 3. 4. & p. 493. *thes.* I. p. 500. *thes.* I. p. 501. 505. 517. 521. 573. in Jud. prov. p. 17. &c. ubi si excipiant, non æstimandam doctrinam suam ex judiciis variantibus: sed Canonibus, confer *seß.* 125. p. 336. ubi, absolutâ judiciorum omnium de quinque Remonstrantium articulis præelectione, Præses DEO egit gratias pro summo omnium Collegiorum in Dogmatibus consensu, monuitq; ut ex illis judiciis formaretur sententia synodica &c.

§. 10. Sed & clarâ voce, præviâ Scripturâ & orthodoxâ antiq. damnamus Pelagianos, Socinianos, Arminianos qui prævisis operibus, vel fidei tanquam qualitati sive virtuti nobis inhærenti, vel ut obedientiæ, uti loqui amant Sociniani & Armin. meritum aliquod ad electionem tribuunt. A quibus parum abest Papiſmus, quatenus prædestinationem non quidem primæ gratiæ: sed gloriæ, prævisis meritis de condigno, non quidem liberi arbitrij: sed gratiæ (uti sentiunt Becan. & de Valent.) tribuit, pelagianizans: at quâ i. hypothesin determinationis universalis per ablatam quoad usum potentiæ naturalis indifferentiam futurorum contingentium, s. ex naturâ suâ merè possibilium.

sibilium. 2. *Gratia irresistibilis*, quod Prædestinationorum dogma post Scotum defendunt *Dominicani, Bajani, Jansenista* (vid. *Jansen. Augustinus & Catech grat.* à quibus ex hypothese determinari præelectionem voluntatis ab ultimo iudicio intellectus practici, & naturæ *Electorum* sic in utero condita ut non possit non consentire vocationi, item: non rejici gratiam congruam & efficacem aliæ ac secretæ vocationis à prædestinatis, quia subest scientiæ mediæ, parùm absunt Jesuitæ vid. Bell. l. 1. de gr. c. 13.) sed & quæ ipsam definitionem Prædestinat. vid. Bell. l. 2. c. 9. de gr. & lib. arb. & distinctionem reprobationis in *Negativam absolutam & Positivam* conditionatam vid. idem Bell. (cum quo etiam hic facit Svar.) l. 2. c. 16. Calvinizans: nec facile ullibi major est Theol. Papist. incertitudo, & plures inanium distinctionum Mæandri.

DE PRÆDESTINATIONIS EXECUTIONE, PER VOCATIONEM, JUSTIFICATIONEM, GLO-RIFICATIONEM.

31. QVOS DEUS præscivit, hos etiam prædestinavit: quos prædestinavit, hos etiam vocavit, quos vocavit, hos etiam justificavit, quos justificavit, hos etiam glorificavit. Effectus adeò prædestinationis sunt partim communes aliis causis & subjectis, e. c. vocatio, justificatio, sanctificatio, quidam proprii, ut finalis perseverantiæ & vitæ æternæ donum, etsi voluntate antecedente & quoad benevolum affectum DEI omnibus credentibus destinatum. Vocatio autem fit per Spiritum 1. מִשְׁפָּט, 2. כֶּרֶן, i. e. 1. per Spiritum iudicii redarguentem mundum de peccato incredulitatis, de iudicio, de justitiâ s. per prædicationem pœnitentiæ, & 2. per Spiritum justificationis s. prædicationem remissionis peccatorum

rum

rum inter omnes gentes. Agendum ergò hîc i. de Pœnitentiâ , in quâ ad conversionem hominis salutarem & in ipsâ adeò praxi Christianâ ex intentione DEI & naturâ inditâ, etsi diversimodè, & successivè, concurrît *Lex & Evangelium*, quippe cujus utriusq; doctrina, versatur quidem circa peccatum, at illa ostendendo, exaggerando, accusando, damnando: hoc autem justitiam, quæ valet coram DEO, revelando, remittendo, tegendo, & monstrando agnum DEI qui tollit peccata mundi. Vera autem Pœnitentia duabus absolvitur partibus, *Contritione* (quæ non est actus, ab homine elicitus: sed passio per legis prædicationem excitata, neque adeò remissionis peccatorum causa) *ac fide*: hanc fidem sequitur nova obedientia: sed quæ exquisitè loquendo, nec materia est, nec forma: sed effectus consequens & fructus pœnitentiæ. Errant 1. *Pontificii* impiè fidem ex pœnitentiæ circulo excludentes: confessionem oris & satisfactionem operis surrogantes, (ubi, quantum à veteri Ecclesiâ abierit hodierna Papistica vide *Cassandr. Inst. p. 87. & M. de Dominis l. 5. de rep. Eccles. c. 8. §. 3.*) Errant 2. *Sociniani*, ex malè applicato formali *metacognitione*, quod ponunt mutationem mentis, solam novam obedientiam pro formâ & essentiâ pœnitentiæ constituentes, ex impiâ de peccato originis hypothesi *conversionem* enervantes, & fidem pro extraessentiali & consequenti pœnitentiæ: nequaquam autem pro essentiali parte agnoscentes. Errant 3. *Antinomi* renovationem & novitatem in hac vitâ in renatis esse perfectam, & legem moralem velut omnimodè abrogatam ex Ecclesiâ explodendam, statuentes, Ebr. 6, 4. 5. Rom. 8, 30. Joh. 10, 28. Phil. 1, 6. Jes. 4, 3. Luc. 24, 47. Marc. 1, 15. Luc. 3, 8. Rom. 7, 5. 6. 8. 13. Rom. 1, 16.

32. Lapsis post baptismum, si seriò convertantur contingere potest remissio peccatorum quocunqve tempore, &
Ecclesia

Ecclesia talibus absolutionem impertiri debet. Errant e. i. *Anabapt. Calviniani*, amissibilitatem gratiæ, fidei, Justif. & Spir. S. in renatis negantes. 2. *Novatiani, Catari & Sociniani* Apostatis post baptismum, vel post agnitam veritatem Evangelicam peccati habitum contrahentibus, pœnitentiam & gratiam denegantes. 2. Cor. 2, 7. Gal. 3, 1. c. 4, 14. 19.

33. Confessio, ut sic & generalitèr DEO facta est necessaria: privata, qvalis in nostris Ecclesiis obtinet, multis de causis, & imprimis ob specialem gratiæ applicationem est retinenda: enumeratio autem omnium peccatorum mortaliū & circumstantiarum, velut est impossibilis, ita nec est necessaria, multò minus jure divino mandata & meritoria. Sublatâ ergò rigorosâ illâ & particulari delictorum enumeratione (non autem peccatorum enormium, quæ Confessionarius sibi exposita revelare non debet: sed tacente DEO, tacere) libere maneat illa privata absolutio. vid. Conc. Tr. s. 14. c. 5. Can. 6. 7. 8. Bell. l. 3. de Pœn. [1. Joh. 1, 9. Prov. 28, 13. Matt. 3, 6. c. 9, 1. Psal. 19, 13. Psal. 90, 8.]

34. Lex moralis (qvippe requirens omnibus numeris absolutam obedientiam subjectivam, objectivam, adjunctivam, intensivam & extensivam) excepto solo Christo à nemine in hâc vitâ post lapsum perfectè: multò minus abundantè & supererogatoriè servari potest: neque intellectus, neque voluntas, nec appetitus hominis renati hâc in vitâ ad debitum perfectionis gradum pervenire. Errant e. præter veteres Pelagianos i. *Pontificii*, legem DEI justis hominibus esse possibilem, non quidem per *solas vires liberi arbitrii* (uti Pelagiani dicebant) sed per *auxilium gratiæ & Spiritum fidei ac charitatis* in ipsâ justificatione, nobis infusum (cujus habitum in renatis perfectum esse, imò & Viatorem supererogare posse, nugantur) asserendo: vid. Syn. Trid. sess. 6, c. 11. Bell. l. 4. de justif.

de justif. c. 11. Errant 2. *Weigeliani, Sociniani* parilem ferè possibilitatem & perfectam in hac vitâ justiciam inherentem coram DEO, affirmantes. Smalc. c. F. p. 55. & 132. Gal. 3. ad v. 21. Rom. 7, 14. 1. Cor. 13, 9.

35. Regeneratio & conversio hominis peccatoris non est naturalis potentia: sed unice opus divinae, & efficaciter agentis, neque tamen *necessitans* vel irresistibiliter determinantis gratia, per certa media (neque enim Spiritus S. ordinariè agit ἐν θρασυκῶς) verbum nim. quod etiam homo nondum renatus attentè audire & legere potest, & Sacramenta (quippe per quæ Spiritus S. cui subordinatur, & ordinariè cooperatur, ritè vocatum & salvâ subordinatione officiorum Ecclesiasticorum, honoris quoque & potestatis disparitate, & officii Episcopalis accumulativi peculiaritate ex instituto Christi, communi potestate ordinis & jurisdictionis instructum *ministerium*, agit) tanquam per instrumenta, operantis, adeoq; intellectum illuminando, voluntatem movendo, trahendo, rectificando, illud sine ullâ *δυνάμει ἐνεργητικῇ* & cooperatione objecti in cordibus hominum efficientis, ita tamen, ut post conversionem primam, arbitrium jam per gratiam prævenientem, operantem, vivificatum, atque adeò liberatum, operetur, cooperante, cujus viribus omnia maxima & minima fiunt, gratiâ. Errant 1. *Weigeliani, Euzusiani, Arminiani* immediatam regenerationem & internam inspirationem ac Angelicam revelationem defendentes. 2. *Prædestinatiani & Calviniani* gratiam irresistibiliter determinantem statuentes. 3. *Pelagiani, Masiliens. Pontif. Synergistæ*, virium naturalium liberi arbitrii vel totalem, vel aliqualem *δυνάμει ἐνεργητικῇ* in ipso conversionis instanti, idq; vel ante vel post adjutorium gratia asserentes. Vid. Form. Conc. p. 673. 674. 677, quæ eadem quod p. 674. asserit: *quàmprimum Spiritus S.*
per

per Verbum & Sacramenta opus suum regenerationis & renovationis in nobis inchoavit, quod tunc reverà per virtutem Spiritus S. cooperari possimus ac debeamus, clarius explicat p. 673. quando homo jam est conversus & illuminatus, ejusq; voluntas renovata, tunc homo vult bonum, & in posterum tantum boni & tamdiu bonum operatur, quantum & quamdiu à Spiritu DEI impellitur. Quæ tamen agitatio non est coactio: sed homo conversus spontè bonum operatur & p. 674. Homo jam conversus (demum) benè operatur. 4. Sociniani contra art. 14. Aug. Conf. directè sentiendo: vid. Smalc. de Ord. Eccles. [2. Cor. 3, 5. 1. Cor. 2, 14. 1. Pet. 1, 23. Tit. 3, 5. Eph. c. 2, 5. c. 4, 18. & c. 5, 14. Joh. 6, 44. Phil. c. 2, 12. 13. 1. Tim. 5. v. 17. 19. 1. Cor. 12, 28.]

36. Justificatio hominis peccatoris coram DEO semper facta est & fit gratis, per redemptionem, quæ est in Christo, adeoq; à parte nostri, tantum per fidem, non per opera. Errant e. i. *Osiandristæ*, qui essentiali DEI justitiâ in nobis habitante nos justificari asserunt. 2. *Pontificii*, qui justificationem formalitè per infusionem justitiæ vel gratiæ inhærentis describunt, justificationem in 1. & 2. heterodoxè (sensu enim Jacobæo justificatio 1. quæ fit coram DEO, imputando, & 2. quæ fit coram mundo, & consistit in ostendendo & continuando nominari poterat) distingvunt, ad justificationem primam hominem sese disponere posse statuunt, fidei, velut primæ dispositioni s, alias dispositiones, Timorem, spem, dilectionem, pœnitentiam, propositum, subjungunt, atqve adeò & Fidem non solam justificare, & à charitate &c. separari posse, tradunt, omnemq; fidei hypostasim & certitudinem gratiæ tollunt: positâ enim hypothesi Papisticâ, quâ præter fidem requirunt ad gratiam consequendam, illas, quas diximus, dispositiones, easdemq; intensivè & appreciativè summas, quarum non nisi *conjecturalis est certitudo*, fuit

detestabile illud dogma de incertitudine gratiæ in hac vitâ. Graviter & Theologicè Apol. Conf. Aug. p. 81. Si, inquit, fides accipit remissionem peccatorum propter dilectionem semper erit incerta remissio peccatorum: quia nunquam diligimus tantum, quantum debemus, imò non diligimus, nisi certò statuam corda, quod donata sit nobis remissio peccatorum. & Bell. l. 1. de just. c. 12. 13. 15. l. 3. c. 3. idem l. 5. de gr. & lib. arb. Syn. Trid. sess. 6. c. 9. Errant 3. Sociniani duplicem justificandi rationem pro diversitate fœderis Vet. & N. fingentes, Justificatum esse aliquem sub V. T. fide in Mediatorem Christum, pro anili fabulâ habentes, & justificationem per observationem tum eorum quæ olim à fidelibus requirebantur, tum eorum, quæ partim ad legem sunt addita, partim tanquam nova prorsus à Christo præcepta, qualia sint abnegatio sui ipsius, portatio crucis suæ & imitatio Christi, fieri docentes vid. Socin. Synops. de justif. Catech. Racov. p. 170. Smalc. cont. Franc. à p. 93. [Ep. ad Rom. c. 3. & 4.]

37. Fides verè salvifica vel justificans, quæ non nisi una nec adeò alia in V. Test. alia in N. tribus absolvitur actibus, assensu, notitiâ & fiduciâ in DEUM, per imputationem ejus quod est extra nos sc. meriti vel Sangvinis Christi absolventem à peccatis, atque adeò nec fides est ipsa obedientia nec consistere potest cum ignorantia & perpetuâ dubitatione Papisticâ. Errant 1. Sociniani fidem quâ nunc homines sub N. T. justificantur aliam planè esse, quàm qua Veteres sub V. fœdere, docentes, utramque tamen per obedientiam præceptorum DEI describentes. Errant 2. Pontificii fidem justificantem pro solo intellectus habitu, & ideo cum peccatis regnantibus consistit illi accipientes & fidem justificantem sine respectu ad specialem misericordiam definientes, quomodo Bell. l. 1. de justif. c. 8. Phariseo tribuit fidem specialis benevolentia: Publicano autem carentiam illius fiduciæ. Conf. Smalc. l. sup.

l. sup. alleg. Bell. l. 1. de Amifs. gr. & ft. pecc. c. 8. l. 1. de Just. c. 6. 7. 15. [Ebr. c. 11, 1. 6. Rom. c. 4, 11. 20. c. 8, 15. 16. 38.]

38. Omnis Christianus, uti & de fide (quæ non mensuratur ex quantitate: sed veritate) & de gratia & iustitia, tum propter speciale & per evidentem conseq. ex Scripturis elicatum: tum propter Spiritus S. veritatem nobis omni dubitatione remotâ persuadentis, & nostro Spiritui *Συμμαρτυροῦν* 76. testimonium: ita & propter divinarum promissionum sæpiùs repetitarum, juramento ipsius DEI stabilitarum, Sacramentis confirmatarum, interno Spiritus S. testimonio obfignatarum immotam veritatem, fide apprehensam: atque adeò non absolutè: sed conditionatè, & relativè ad ordinem mediorum à Christo præscriptorum, certus esse potest de finali in fide perseverantiâ: quæ tamen non tam ex durabili & nunquam interrumpenda: quàm ex finali fide, quâ homo claudit extremum in mundo diem est æstimanda. Hæreticum e. dogma est, tum Papistarum, ex falsis suis hypotheseibus de fide & iustific. *non posse hominem in hac vitâ habere certit. fidei de suâ iustitiâ, vel se gratiam DEI esse consecutum* (verba sunt Bellar. l. 3. de just. c. 3. §. 4. & 10.) impiè docentium: sed & blasphemus hic error est Calvinianorum 1. ex absolutè immutabili decreto *totalem fidei iustificantis amissibilitatem Electis & verè renatis possibilem*, negantium & 2. ex particularissimâ, quæ Pareo in Syn. Dordr. p. 363. *inco: rissima est, nec consequentiam, nec consolationem parit*, hypothesi, *absolutam certitudinem Electionis* fabricantium vid. Acta Synod. tum Remonstr. p. 185. & in syllab. Errorum à p. 203. ad 218. tum contra Rem. ad art. de persever. p. 359. 365. 367. 370. Can. 5. 6. 7. 9. 10. item *sess* 99 & passim in *Jud. ex. & prov.* Rivet. in dial. Grot. discuss. qui in *certitudine objectivâ* sibi cum Pontificiis convenire gloriatur: at *certitudinem subjectivâ*, quam Pontificii saltem statuunt *moralem*,

nec infallibilem, se censere ex fide & sensu Spiritus adoptionis, quem mortuum, qui ad minimum moriens non proficetur se sentire, vel non sentire, ejus vices dolent Calvin. vid. ibid. p. 582. [Rom 8, 31. 1. Tim. 1. v. 5. 19. Ez. 18, 24. & quoad Exempla Aaron, Saul, David, Salomon, Petrus, Thomas.]

39. Unio spiritualis est mystica & arctissima totius SS. Trinitatis & credentium conjunctio, quâ Pater, Filius & Spiritus S. ex ineffabili amore per verbum & Sacramenta sese verè, realitèr, arctissimè & gratiosè omnibus rectè illis utentibus & in Christum verè credentibus jungit, ut per fidem (etiam extra Sacramentum s. præter unionem illam quæ fit in Baptismo & sumtione Eucharistiæ) substantia hominis fidelis cum substantiâ totius SS. Trinitatis, ipsiusq; naturæ humanæ Christi peculiari quâdam approximatione s. juncturâ non operationum saltem & motuum divinorum: sed ipsius substantiæ ad substantiam, jungatur, atque adeò Pater, Filius Θεάνθρωπος & Spiritus S. in credentibus ita habitet, efficacitèr operetur ac vivat, in nominis sui divini gloriam & æternam credentium salutem. Quæ unio spiritualis totius SS. Trinitatis, atque adeò Christi secundùm utramque naturam ut Capitis, cum membris, fundamentum est unionis spiritualis membrorum inter sese: & sicut illa fit per fidem: ita hæc per charitatem, quâ omnes credentes sunt ἀγάπης ἡμεῖν τὴν ἐνόητα πίστις ἐν Ἐκκλησίᾳ ἡ ἐκλήνη. De quo ineffabili Christianorum firmamento malè sentiunt Weigeliani aliiq; hæretici & PseudoChristiani. [2. Petr. 1, 4. Joh. 14, 23. Joh. 17, 11. 21. 1. Joh. 1, 7. Eph. 4, 3.]

40. Bona opera, tam interna, quàm externa velut necessaria, nec tamen ab extra per assvefactionem & disciplinam, uti habitus Philosophici: sed ab intus, cooperante Spiritu S. qui novam creaturam fecit, prodeuntia, (atque adeò fructus justitiæ

iustitiæ fidei, & nonnisi hominis justificati, qui non solum in-
 dies renovatur à DEO: sed & renovat seipsum per acceptas
 supernè vires, uti tamen in hâc vitâ imperfecta sit Renova-
 tio, imò omnis actio hominis renovati, illius defectus respec-
 tu, peccaminosa non quidem remissionis peccatorum, gra-
 tiæ aut justificationis, quæ tantùm fide consequimur: sed
aliorum præmiorum corporalium & spiritualium in & post hanc vitam
meritoria (quomodo loquitur Apol. uti nequaquam tamen
 ob intrinsicam compropotionem ad regulam iustitiæ divi-
 næ distributivæ, sive sine, sive cum pacto, præmia illa, quæ in
 futurâ vitâ non sunt ipsa gloria: sed gloriæ gradus & acci-
 dentia dicantur *merces bonorum operum*) non præcedunt
 justificandum, nec causa nec conditio sunt ad salvandum:
 nec rectè necessitate sive medii sive meriti necessaria dici
 possunt ad salutem obtinendam vel conservandam (*solâ enim*
fide habemus accessum in gratiam: solâ fide stamus in gratiâ: Solâ fide
gloriamur de vitâ eternâ) sed sponte sequuntur, ex solâ DE I gra-
 tiâ, per fidem justificatum; suntq; necessaria via in regno
 gratiæ: non causa regnandi in regno vel gratiæ vel gloriæ.
 Errant hic Pelagiani & Sociniani bona opera & vitam piam esse
 complementum & formam fidei, & justificationis nostræ ta-
 lem causam, sine quâ nullâ ratione illa perfici possit, docen-
 tes vid. Socin. thes. de Justif. Smalcius contra Frantz. p. 170.
 & 356. qui iidem probaturi hanc propositionem: *Bona opera esse*
necessaria ad salutem, duo maxumè urgent, locum sc. Heb. 12, 14.
Secliamini sanctimoniam, sine quâ nemo DEUM videbit; & vitæ æternæ
 ac bonorum operum, per mercedem & meritum, nomen-
 claturam. Sed & Pontificii, ex quorum sententiâ 1. Bona opera
 ex fide procedentia merentur justificationem primam, me-
 rito, non quidem condigni: sed tamen Congrui. 2. Bona ope-
 ra merentur de condigno, justificationem secundam. 3. Bona
 opera

opera non proportionali saltem: sed & absolutâ æqualitate & ex condigno meritoria sunt vitæ æternæ & vera salutis causa. Vid. Bell. l. 5. de justif. c. 16. & 17. *Communis sententia Theologorum admittit simpliciter meritum de condigno, nec saltem ex DEI liberalitate: sed & ex justitiâ & justo DEI judicio debetur meritis operum positiâ promissione merces vitæ æternæ, ita ut opera bona justorum meritoria sine vitæ æternæ ex condigno ratione pacti & operis simul (quod posterius contra Scotum additur) & sine pacto etiam habeant proportionem ad vitam æternam, nisi quod ad aduale meritum requiratur pactum.* Ita Bell. l. alleg. qui eodem lib. expositurus, quatenus fiducia in meritis collocari possit, ponit tres conclusiones, 1. *Fiducia Sanctorum quam in DEO constituunt, non ex fide solâ: sed etiam ex bonis meritis nascitur, atque ideò summo studio merita quærenda sunt, ut apud DEUM fiduciam habere possimus.* 2. *In bonis meritis, quæ verè talia esse compertum sit, fiducia aliqua collocari potest.* MODO *superbia caveatur.* 3. *Propter incertitudinem propriæ justitiæ & periculum inanis gloriæ TUTISSIMUM est fiduciam totam in solâ DEI benignitate & misericordiâ reponere, c. 3. & 7. quæ propositio tertia Lutheranißima videri poterat, & nervum incidere prioribus, nisi apparentem illam orthodoxiam adjuncta glossa hæretica destrueret.* *Propositio, inquit, hæc non ita est accipienda quod non sit in bonis operibus confidendum, quasi non sint vera justitia, aut iudicium DEI sustinere non possint: sed hoc solum dicimus, TUTIUS ESSE, meritorum jam partorum quodammodo oblivisci, & in SOLAM DEI misericordiam respicere: quia nemo certò scire potest se habere vera merita.* Ita Bellarm. *Ecce miseram incertitudinem Papisticam!* [Phil. 1, 11. 1. Tim. 1, 5. 9. 19. 2. Tim. 2. v. 19. 21. Rom. 2, 6. 7. c. 7, 14. 15. c. 8, 12. 13. 14. 15. item c. 5. ad v. 12. 1. Cor. 13, 9. 10. 12.]

41. Notæ veræ Ecclesiæ (quæ salvâ eminentiâ N. Test. præ V. T. & communione militantis Ecclesiæ cum cœtu Angelorum

gelorum, & triumphantium in cœlis, beatorum hominum, salvâ quoque pluralitate particularium cœtuum, velut partium homogenearum Ecclesiæ universalis, ob gratiæ Christi, fidei ac confessionis & charitatis communionem, *Una, Sancta, Catholica*, & nonnisi comparativè resp. floridi status, universalitatis, formæ essentialis s. communionis & fidei, invisibilis relativè dicitur) non, accidentales, dubiæ, communes & separabiles, nec quæ iudicium probabile saltem faciant: sed essentialis, certæ, propriæ, inseparabiles (etsi infideli & heterodoxo, in sensu composito, per facultatem naturalem inapplicabiles, ut notitia & assensus e. c. doctrinæ quæ in hâc Ecclesiâ auditur, æqvè ac per illam, Ecclesiæ veræ notitia & assensus, quæ fidei propria sunt, virtute supernaturali producantur) non sunt nisi duæ, quarum prima est pura verbi prædicatio, secunda sacramentorum legitima administratio, quæ notæ accipiendæ sunt cum ampliatiōe, sc. *ubi fundamentalia fidei & Sacramentorum*, baptismi maxumè & verbi DEI, per quod etsi humanis assumentis foedatum, aliquando operatur Spir. S. sunt integra, ibi vera est Ecclesia. Unde & Ecclesiam veram, ante Lutherum, sub Papatu fuisse concedere possumus (cui tamen illam includere, est extra Latinam Ecclesiam Christianos negare) ubi conservata fuit. 1. *In infantibus baptizatis.* 2. *Agonizantibus.* 3. *Christianis latentibus.* 4. *Confessoribus ad ignem constantibus* s. in Edom, Moab, & primitiis filiorum Ammon, uti rectè Lutherus in Danielelem. Errant Pontif. ante Lutherum nullam nisi Papisticam, Ecclesiam fuisse, atqve adeò illam veram Christi Sponsam, & Catholicam esse, sibi persuadendo. 2. Notas Ecclesiæ multiplicando, & 15. quæ tamen non faciant *evidentiam veritatis simpliciter*: sed tantum *credibilitatis* vid. Bell. l. 4. de not. Eccl. à c. 3. &c. ponendo. [Psalm. 147, 20. Rom. 9, 4. Matth. 28, 19, 20. Ebr. 12, 23.

sub

H

1, Cor.

1. Cor. 10, 17. Eph. 2, 19. c. 4, 4. s. 6. 15. 16. 17. 1. Reg. 19, 10. 18. Rom. 2, 19. 1. Cor. 2, 7. & seqq. Luc. 24, 27. Il. 55, 11. Dan. 11, 41.]

42. Ecclesia universalis in ipsis fundamentalibus fidei articulis ob promissam à Christo perpetuam tam confessionis internæ, quàm professionis externæ, etsi non semper nobis notoriæ durationem & privilegium non amittendæ veritatis salvificæ, errare non potest: at errare potest particularis (imò nonnunquam maxuma pars visibilis Ecclesiæ) qualis est Romana, nec Topicè, nec dogmaticè Catholica, maxumè, quam vocant, *representativa*, quod exemplo *Pharisæismi, Arianismi, Donatismi*, omnes fermè cathedras occupantis, & tot conciliorum reprobatorum luculentum, negari non debet. Ridiculum e. est quod Bell. de Cleric. l. 4. c. 7. Ecclesiam Papisticam columnam & firmamentum esse asserit, *quia semper illa audit Petrum (Pontificem Romanum, in quo nos nihil cum Petro commune videmus, nisi quod de Petro dicitur Gal. 2, 11. Petrus reprehensibilis erat, quia ad veritatem Evangelii non rectè incedebat)* vid. de hoc argum. M. de Dom. l. 7. de rep. Eccl. c. 4. [Matth. 16, 18.]

43. Solus Christus caput est Ecclesiæ, cujus regimen se habet Monarchicè, uti de cœtero unio & omnium & singulorum Christianorum sub unico Pastore mortali, vicario Christi, unde velut ex radice & fonte influat potestas Ecclesiastica sive jurisdictionis, in omnes Pastores totius Ecclesiæ universalis non tantum inane commentum: sed etiam contra institutionem ordinis Ecclesiastici sit. Legitimare debebat ille Vicarius auctoritatem Vicariatus à Christo ambulante in medio Candelabrorum & adeò presentissimo Administratore ac Rectore Ecclesiastico sibi impositam, quem nos de jure humano, non nisi particularis Ecclesiæ Romanæ (scilicet aulae potius & curiæ Romanæ) Episcopum, qui jam dudum

dum degeneraverit in magnum illum AntiChristum à Paulo revelatum, aestimamus. Errant Pontificii & maximè Monarchici, Petrum solum à Christo Domino in terris vicarium relictum, & toti Ecclesiæ vicariâ plenâ potestate præfectum fuisse, ex verbis Christi: *Tu es Petrus* &c. Item: *pasce oves meas*, asseverando, præter personalem *etatis*, *vocationis*, & *virtutis* primitatem, Primatum absolutum, potestativum, eundemq; communicabilem, Petro, & consequentè, Pontificibus, unâ cum infallibilitate & titulo Capitis s. Monarchæ Ecclesiæ universalis, de jure divino tribuendo: qualem primatum unâ cum visibili Monarchiâ Ecclesiasticâ ignorat Scriptura: vid. Cajet. tr. de Rom. Pont. Inst. c. 1. Bell. l. 1. de Rom. Pont. c. 10. & eundem c. 18. 19. 24. & prærogativa 28. blasphema in explicatione literarum Π Γ Λ Π . Rectè M. de Domin. l. 1. de rep. Eccl. c. 10. n. 33. *Nostri*, inquit, *Monarchici non ex ullâ erga S. Petrum devotione: sed ut sub Petri nomine Pontificem Romanum DEUM in terris faciant, adeo sunt de Petri exaltatione solliciti, & ei potestatem tribuunt, quam ipse in cælis positus sibi impudentèr magis: quam imprudentèr à nobis tribui erubescit. Et ferent illi hujusmodi vanitatis laudes: Christi enim ministrum ille se, cum cæteris collegis semper agnovit, non Principem Ecclesiæ, non caput visibile, non Monarcham. Ac propterea non sibi à me, injuriam ullam fieri reputabit S. Petrus, si ego veras ipsius laudes, insignesq; virtutes, toto animo venerans, falsas, inanesq; blanditias ipsius nomini obrufas, respuo, & eas esse ab Ecclesiâ S. repudiandas ostendo.* [Eph. 1, 22. 2. Thes. 2, 4.]

44. §. 1. Elementum & verbum non quodvis: sed ordinatum, facit Sacramentum: quod, uti ex opere operato valere, quâ usum salutarem contra Pontif. est negandum: ita, quâ Sacramentalem integritatem, nec ex qualitate administrantis, nec ex fide accipientis: sed unicè ex autoritate

ordinantis DEI valere, contra eosdem & Donatistas est affirmandum. [Eph. 5, 26.]

§. 2. Non plura autem nec pauciora esse N. T. Sacramenta, quàm *Baptismum & Coenam Domini*, ex Scripturis probatur 1. Cor. 12, 13.

§. 3. Rejicimus e. quinque Pontif. Sacramenta 1. *Confirmationem* (quippe in Scripturis ignoratur ejus elementum, oleum sc. exorcizatum, nec unquam Script. meminit, Apostolos baptizatis post unctionem impigisse colaphum) 2. *Pœnitentiam* (quia 1. deest visibile Elementum à DEO ordinatum, 2. utriqve T. est communis, 3. non medium est nec instrumentum confirmandæ fidei: sed totum) 3. *Extremam unctionem jam moriturorum in organo sensuum per oleum exorcizatum* (quia nec Elementum, nec Verbum: *Ungo te oleo sancto, ut per hanc unctionem accipias plenam remissionem peccatorum*, habet DEI mandatum, & impingit in Justif. articulum) 4. *Ordinationem* (quia 1. est aliquid utriq; T. commune. 2. Alligatum certo ordini, 3. Ordinatio in Papatu, exceptâ *χαιρολογία*, est corruptissima, ubi ordinando traditur calix cum viño & aqua & Patina cum hostia, additis his verbis: Accipe potestatem offerre DEO sacrificium, missasq; celebrare tam pro vivis, quam defunctis: tacemus alia monstrosi de valore Sacramentorum *ex opere operato, & impresso Charactere indelebili, qui insinuet se in momento ordinationis in animam ordinati & configuret hunc cum Christo*, suppositi consequentia) 5. *Conjugium*, (quia 1. est utriqve T. commune. 2. non tantum in Ecclesiâ. 3. non est applicativum gratiæ & remissionis peccatorum.)

§. 4. Subit autem mirari, Conjugium in Sacramentorum sublimitatem referre illos qui legitimè conjugatos inter *co-inquinatos ac immundos* reponunt, & illa verba Pauli: *Qui in carne sunt, DEO placere non possunt, toro conjugali, quem venerabilem* vult

vult esse Spiritus S. applicando, cœlibatum obligantem, *ex jure Ecclesiastico positivo*, Clericis imperant, & per votum continentia, tacite, etiam præter consensum ordinandorum, annexum ordinibus, impediri contrahendum, dirimi jam contractum *matrimonium presbyterorum* clamitant, idq; contra Script. praxin Apostol. uti & totius orientis, in quo nec sanctionibus, nec vi, uti in Romanâ Ecclesiâ, hæctenus interdictum est clericale conjugium, sententiam vid. Bell. *De matr. l. 1. c. 21. & de Cler. c. 18. 19. Baron. ann. 1074. n. 29. Leo VI. nov. 3. M. Anton. de Dom. l. 2. de Rep. Eccl. c. 10. 11. Can. Ap. 6. Dist. 28. item Aug. Conf. in Abus. vii. de Cœlib. Sacerdos.* Errant autem præter Pontificios Calviniani, circa effectum Sacramentorum, tùm V. tùm N. T. fidem formam Sacramentorum asserendo & Sac. V. & N. T. differre substantiâ negando: sed vel maxumè Sociniani, cœlestia bona, adeoq; gratiam & vitam æternam per media sacramentalia conferri, ex corrupta rationis *ωλοδωγία*, improbando, & mysteria maxumè sacramentalia, vanissima humani cerebri commenta blasphemè nominando. Fabulæ sunt, ait Smalcus disp. de Hypocritis, aliquam esse internam efficaciam Sacramentorum: cum nihil aliud sint, quam externæ hominum actiones, quibus id quod in mente latet, exprimunt: vid. id. de Sac. in genere. [1. Cor. 7, 2. Tit. 1, 6.]

DE BAPTISMI SACRAMENTO.

45. Infantes nec sunt fidei incapaces; & baptizati, fidem, ab adultorum fide, specie & formâ non differentem propriè & revera habent, quâ salutem & filiationem in Jesu Christo apprehendunt: ut ergò post acceptam primam gratiam sine præcedente fide per instrumentalem efficaciam

Verbo & Baptismo à DEO inditam, concipiant salutarem fidem, & per hanc ex statu iræ in statum gratiæ traducantur seu regenerentur, ex mandato Christi, velut in peccato concepti, & ex carne nati sunt baptizandi, & per baptismum in Ecclesiam recipiendi. Errant hic 1. *Catabaptistæ* Pædobaptismum, ut humanitus fabricatum, unâ cum fide infantium negantes. Errant 2. *Pontificii* non nisi habitualem s. actum fidei primum infantibus tribuentes *Concil. Trid. sess. 7. can. 13.* & non nisi auctoritate Ecclesiæ Pædobaptismum probari posse, contra ipsius antiquitatis praxin vid. *Chemn. 5. gen. Trid. Ex. Conc. Trid. asserentes Greg. de Val. tom. 3. oper. in Thom. fol. 151. Svar. tom. 4. in Thom. fol. 255. Bell. l. 1. de Sac. Bapt. c. 8. quod avidè arripiunt Sociniani* vid. *Smale. p. 322.* Errant 3. *Calviniani*, quorum sententiam exprimit *Wuakerus* contra *Duraeum* p. 660. *Quamquam*, ait, *in infantibus Spiritum S. efficacem esse occulto miroq; modo nulli dubium esse potest, infantes tamen credere nec Scriptura docet, nec ratio suadet, Baptismus tamen parvulis, quia fidelium parentum liberi sunt, atque in fœdere includuntur, etiamsi adhuc credere per ætatem non possunt, esse salutis Sacramentum* vid. *Cham. Panstr. Ep. de Bapt. Beza pars. 2. Coll. Mompelg. p. 102. Calv. l. 4. Inst. c. 15. sect. 15. 20.* 4. *Sociniani* cujus Spiritus blasphemii petulantia vel ex his pauculis *Smalcii* assertionibus evidens est 1. *Quomodo dici potest Christus voluisse, ut baptizentur infantes, qui nec, ut adulti baptizarentur, voluit?* 2. *Ascribere Christo institutionem Pædobaptismi puerile est.* 3. *Baptismus infantium, quia est inveterata consuetudo & ceremonia, tamdiu tolerari potest, donec Ecclesiæ plenior lucem consequantur.* 4. *Infantes recens natos Christi fieri posse Discipulos tam est credibile, quam Christi Discipulos fieri psitacos.* 5. *In Infantibus nec est regeneratio, nec fides, nec infantes pertinent ad Ecclesiam, quippe quæ non est nisi vel credentium vel saltem profitentium.* 6. *Textus Matth. 18. & Luc. 18. non agunt de infantibus recens natis: sed de adultis,*

adulteris, qui dicuntur parviorum, qui in Christum credunt. 7. Johannes Baptista non habuit fidem in utero matris. 8. Baptismus aquæ in locum Circumcisionis fuisse substitutum. fabula est. vid. id. cont. Francium p. 310. 312. 313. 321. 323. 324. [Matt. 18, 14. c. 19, 14. Luc. 18, v. 15. 16. 17. Marc. 9, 42. Eph. 2, 3. Psal. 51, 7. Joh. 1, 12.]

46. Baptismus aquæ (cujus forma constat sermone & actione determinatis ab instituyente, ex quibus ille præscriptus Matt. 28, 19. æquipollentibus quidem verbis citra formæ abolitionem efferri potest, non tamen debet: hæc autem liberè, tam immixtione baptisandi in aquam, quàm aquæ in baptisandum s. aspersione aquæ tantum, nec per admixtionem corrumpendæ, nec per surrogationem olei aut alterius liquoris abolendæ, perficitur) non signum: sed efficax & ad salutem ordinariè (nec enim DEUS: sed homines ad Sacramenta sunt obligati, unde & immediatè & extraordinariè sæpè baptismum morte antevortens agit) necessarium, & ab ipso DEO institutum nostræ regenerationis est medium: quia ipsa aqua baptismi in officio sacramentali est *lavacrum regenerationis ac renovationis in Spiritu S.* Errant e. i. Calviniani aquæ baptismatis non nisi *externam ablutionem*: soli Christi sanguini ab aquâ *separato*, omnem effectum regenerationis per analogiam suam sacramentariam adscribentes, atque ad eò duplex baptismus constituentes: *Non aqua*, verba sunt conf. Belgicæ, *sed aspersio ipsa preciosissimi sanguinis Filii DEI mundat nos à peccatis: utaque ministri quidem præbent nobis Sacramentum, & rem visibilem: ac Dominus ipse exhibet quod Sacramento significatur: nimirum dona & gratiam invisibilem.* Elementaris illa aqua suâ virtute & efficiaciâ nihil præstare amplius potest, quam ut externè corpus mundeat & abluat: nec ad animam pertingit, quæ intrinsicè sanguine Christi ad vitam æternam purgatur. Et quemadmodum Ecclesiæ minister illud: ita Christus hoc præstat & porrigit. Errant 2. Sociniani quorum

quorum illa portenta 1. *Baptismum aquæ divinitus esse institutum nemo quidem Christianorum negat: Cæterum quod Johannes Baptista nomine DEI præcepit ceremoniale, nobis Christianis non est necessarium faciendum: sed quod solus Dominus Jesus, à quo nec in usum illorum temporum nec intentione durationis adusque finem mundi est institutus baptismus.* 2. *Baptismus aquæ ab Apostolis non est administratus ex eo mandato Christi.* 3. *Christus, præcipiendo ut Apostoli in nomen P. F. & S. S. baptizarent, non iussit, ut Apostoli aquâ aliquem baptizarent. Licet Enjedinus verba illa Matt. 28. de baptismo aquæ intelligenda esse vel saltem intelligi posse concedat, nos tamen illud omninò pernegamus. Nostra ergò & Enjedini causa diversa omninò est.* 4. *Baptismum aquæ esse ad salutem necessarium, licet esset à Christo institutus, falsum.* 5. *Discipuli non baptizarent ex auctoritate Christi: sed saltem ad tempus permittente Christo.* 6. *Loca Matt. 28, 19. Eph. 5, 26. Joh. 3, 5. Marc. 16, v. 16. Tit. 3, 5. 1. Pet. 3, 21. de Baptismo aquæ intelligere, & ad Pædobaptismum applicare, res est iustæ indignationis ac doloris & illorum qui sunt pueri in Theologia.* 7. *Dogma statuens in baptismo fieri regenerationem est falsum & idololâtricum. Vid. Smalc. cont. Franz. de Bapt. p. 308. 309. 312. & seqq. Sed & 3. præter Calvinianos qui parentum pietatem mederi statuunt filiis non baptisatis adversus damnationis reatum, errant 4. Scholastici, qui vel in maternis uteris morientes, vel morte præventos sine baptismo decedentes Christianorum liberos non posse salvari: sed ad offensionem iustitiæ divini absque remedio in illo statumori & ad limbum puerorum in inferni vestibulo deerudi asserunt vid. Svaræz fol. 294 Bell l. 6. de Amisß grat. & stat. pecc. Præclarè de hoc casu Megalander Lutherus in Coll. Conv. S. G. D. E. hat sich an seine Sacrament nicht also gebunden / x. cum quo etiam in alio casu, viventis sc. in utero mortuæ matris infantuli, item de baptismo capitis vel alterius membri ante totalem egressionem infantuli, facimus vid. id. ibid. tit. de bapt. & tom. 8. Witeb. fol. 50.*
 Addimus

tom. 7. l. 7. de bapt. Execramur 3. rationem non iterandi Baptismatis Papisticam, Characterem sc. de quo commento venerabiliter *ὄντως πάλῃσι* in Syn. Trid. de Sacr. sess. 7. can. 9. Sed & 4. detestamur Donatismum Papisticum, quo ad integritatem baptismi requirunt præter actum, & verba, in baptizante, intentionem siue genericam siue specificam, hunc & nunc baptifandi ac faciendi id quod facit & credit Ecclesia, quod incertitudinis Papisticæ primarium commentum anathemate sancivit Syn. Trid. de Sacr. sess. 7. can. II. Addimus 5. *Ἐυσεβικοῦ Ἐπιστομῶν*, vel etiam *cujusvis Christiani, in summo necessitatis casu.* Ecclesia semper, ut verum & initerabilem, concessit, ut mirum, maluisse Bezam ab ipso Diabolo in ministerii Cathedrâ sedente baptizari: quàm à privato Christiano non ordinato. Probamus hic iterum respons. Lutheri tom. 8. Witeb. fol. 50. 51. 5. Wenn ein Kind im Hause in Nothen mit Wasser im Namen des Vaters / des Sohns und des H. Geistes getaufft wird / so sollen se die Priester dasselbige nicht noch einmahl tauffen. Qui idem tamen in casu vel dubii baptismi, vel in substantialibus illegitimè administrati, probat illud Augustini: Non potest dici iteratum, quod ita nescitur esse factum, & infantem sine conditione Papisticâ: si tu non es baptizatus &c. fidentèr, dicit, esse baptizandum vid. id. Coll. conv. ut. de bapt. Denique 6. explodimus damnatos Socinianorum, Calvinianorum &c. errores vid. sup. Indignum est Theologo affirmare: Sangvinem Christi esse in baptismo, ait Smalc. l. alleg. p. 311. [Matth. 28, 19. Matth. 23, 2.]

48. Baptismus Johannis fuit à DEO institutus, fuit regenerans, & ejusdem cum baptismo Christi efficaciam, adeoq; verum fuit, & non necessarium, iterabile baptismum. Heterodoxè e. i. locuti sunt antiqui Patres, qui baptismum Johannis fuisse dixerunt sine agnitione Trinitatis, sine fide in Christum, & sine remissione peccatorum. Gravissimè autem 2. peccarunt

runt Tridentini, sub anathematis fulmine baptismum Johannis à baptismo Christi, ut toto genere diversum, vel prorsus alium, separando, & suavissimam consolationem communis baptismi membrorum cum capite Christo, qui nostrum baptismum contractu sanctissimæ suæ carnis, sanctificavit, & illustri patefactione certos nos reddidit, etiam nostro baptismo suâ gratiâ & efficaciam adesse Patrem, Filium & Spiritum S. eripiendo vid. *Syn. Trid. sess. 7. de bapt. c. 1. Bell. l. I. de bapt. c. 20. & 21. Sed & 3. Sociniani negantes baptismum Johannis fuisse Consilium DEI. Smalc. p. 307. [Luc. 3, 2. c. 7, 30. Joh. 3, 6.]*

49. Circa ritus externos Ecclesiasticos baptismi respondemus. Ritus, qui doctrinæ Scripturarum consentanei, vel doctrinam de baptismo in Scripturis eradiam uiliter ad ædificationem explicant, vel quæcunque ratione illustrent, atque aded faciunt ~~etiam~~ *εὐχρηστοὺς, οὐκ ὀφείλω, liberè* (ita tamen ut in hac libertate habeatur ratio scandali & eorum qui in fide sunt infirmi) reuidentur: cum Scripturis vel Christianâ libertate pugnantibus rectè abolentur. Errant 1. Pontificii ceremonias & pompas humanorum rituum circa baptismum temerè multiplicando, & iisdem spiritualem efficaciam & operationem sub venerandâ antiquitatis & Ecclesiæ Catholicæ nomine eribendo, quin & sub anathemate illorum necessitatem definiendo vid. *Syn. Trid. sess. 7. can. 14.* Errant 2. Calviniani, Exorcismum, in nostris Ecclesiis imò & antiqva ante-Papisticâ usitatum, ceremoniam horrendam & plusquam ethnicam (eine abschewliche ceremoni, ein Grewel und schrecklichen überheydmischen Mißbrauch des heiligen göttlichen Namens / quæ modestia est Anhaltinorum in Bericht was von Ceremonien zu halten) vocando: qui tamen scire debebant, nos, 1. Exorcismum nec pro ritu Apostolico (qui habeat Scripturæ vel mandatum, vel exemplum, vel testimonium) nec pro substantiali & necessario ad integritatem baptismi habere, nec 2.

Exorcismo ejusq̄ ceremoniis tribuere Magicam vim corporaliter expellendi Diabolum, vel spiritualem efficaciam vid. Bell. l. 1. de bapt. c. 25. à quo tamen diversus est, Swarez vid. tom. 4. fol. 350. & 355. Sed 3. eum habere pro ritu Ecclesiastico Adiaphoro antiquissimo non effectivo: sed significativo, & 4. non damnare Ecclesias propter vel totalem Exorcismi omissionem, vel aliorum verborum, doctrinam de peccato Originis, de potestate & regno Satanae, & baptismi efficaciam, clarius explicantium, usurpationem (exorcismi enim ritus externus nihil substantia Sacramenti derogare vel addere potest) unde & apud nos in extremo necessitatis casu, baptizatus à Laico vel muliere infantulus sine Exorcismo, verum & initerabilem, sine Exorcismo baptismum accepit, Man soll solchs Kind nicht exorcisiren, daß wir nicht den Heiligen Geist / der gewißlich bey dem Kinde ist / bösen Geist heissen. ait Lutherus in resp. sup. alleg. qvin s. posse eorum hunc ritum abrogari, si totius Ecclesiae consensu, rite & ordine fiat, cum Chemn. part. 3. Loc. Theol. iii. de baptis. statuimus: at 6. eundem ut summæ Tyrannidis Diaboli, & efficaciam baptismi pluram, & propter ipsorum adversariorum, tam præfractè ritum hunc Adiaphorum, quippe horridas illorum hypotheses de sanctitate fœderali ante baptismum, item de baptismo signante &c. jugulantem, damnantium, pertinaciam, nequaquam eum abrogare.

DE SS. COENÀ ET NOVISSIMIS.

Harmonia Evcharistica i. Matt. & Marci.

Matt. 26, 26. Ἐθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἡ Ἰησοῦς (τὴν) ἄρτον, καὶ εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς μεθ' αὐτοῦ καὶ εἶπε λάβετε φάγετε ἵνα ἔσται ἡ σὰρξ μου.

27. Καὶ λαβὼν τὸ πτῆλον (καὶ) εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες (Μαρκ. 14: 22. Καὶ ἔπον ἐξ αὐτοῦ πάντες.)

28, 18 π

28. Τὸ γὰρ ἐστὶ τὸ αἷμα (Marcus: καὶ εἶπεν αὐτοῖς: Τὸ
 ἐστὶ &c.) τὸ καὶ τῆς καινῆς Διαθήκης τὸ πλεῖστον ἐκχιωμένων εἰς
 ἄφρονι ἀμαρτηῶν (E. α. non habet Marcus.) 2. Pauli & Lucae
 ἐπιφ. I. Cor. II, 23. 24. (Eγὼ γὰρ παρέλαβον ὁπὸ τῶ κυρίου ὁ καὶ
 παρέδωκα ὑμῖν ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρέδωκεν) ἔλαβεν
 ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἐκλάσας καὶ εἶπε λάβετε φάγετε (Lucas: καὶ
 ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων) Τὸ πρῶτον εἶπεν τὸ ἑὸν αἷμα (Luc. Τὸ πρῶτον ἐστὶ τὸ ἑὸν αἷμα
 τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλωμῆρον (διδόμενον). Τὸ ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμεῖν ἀνάμνησιν.
 ἑορταστικῶς καὶ τὸ πῶτον μὲν τὸ διαπύνησαι, λέγων. Τὸ τὸ πῶτον
 εἶπεν ἢ καινῆ Διαθήκη ἐστὶν ἐν τῶ ἐμῶ αἷματι (Lucas: ἢ καινῆ Διαθή-
 κῃ ἐν τῶ αἷματί μου: τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχιωμένων) Τὸ ποιεῖτε, ὅσοις
 ἀν πίνῃσι, εἰς τὴν ἐμεῖν ἀνάμνησιν. (hanc clausulam non ha-
 bet Lucas)

30. Vera & Catholica fides de Cœnâ Domini (in qvâ
 non saltem revelationis: sed & unionis, modi præsentia &
 communicationis respectu mysterium est) fundamentum
 & sedem genuinam habet in verbis institutionis & Testa-
 menti, qvòd ipse DEI Filius in eâ nocte, qvâ traditus est,
 affectibus, gestibus, & verbis maxumè seriis condidit, ad
 qvâ verba, velut *normam totius doctrinae, fidei, omnium controversi-
 arum de hoc dogmate, non alteruero saltem: sed utroque respicien-
 dum est oculo: nec ullis speculationum τὸ Ἰουδαίου γνώ-
 σεως subtilitatibus, vel apparentibus contradictionibus, &
 ubiqvitatibus ἀντιθέσις* inde in probando hoc dogmate est dimo-
 vendus animus: proinde, exemplo Lutheri, qvî anno 1529.
 cum Zwinglio Marpurgi de hac disputaturus controversiâ, mensa inscri-
 psit hæc Testamenti verba, eaq; immota persflare, nec oppositi Zwim-
 glii argumentis everri posse probavit, nos eadem, &, prout illa,
 institutionis in cœnaculo Hierosolymitano ἀπὸ πῆνης Mat-
 thæus (qvem ferè perpetuò sequitur Marcus) descripsit, &
 prout eadem Paulus repetivit, atq; adeò, prout Christus θεάν-

EST 32

ὁ ἰσχυρὸς, Efficiens hujus Sacramenti & principalis distribuens
 & in profundissimo *exinanitionis* & in gloriosissimo *Exaltationis*
 statu per quendam *ἀποκάλυψιν* illa revelavit, in acie posuimus,
 quibus postea alios homogeneos Scripturarum textus sub-
 jungere possumus. Planè enim nobis probatur Magni Lu-
 theri consilium, quo svadet, ut simpliciter verbis institutionis insi-
 stamus, & debitâ moderatione atque exceptione, absque ullo incommodo
 mysterii de *Unionè personali*, disputationem de *Ubiquitate* hâc seponamus.
 Quæstio, inquit, est quomodo Christus corporaliter in S. Cœnâ adesse
 possit, cum corpus simul in pluribus locis esse nequeat? Ad Quæst. hanc
 respondeo: Christus se affuturum dixit. E. verè in Sacram. adesset, & qui-
 dem adesset corporaliter, neq; alia corporalis hujus præsentia causa quæri
 debet, præter hanc: Verba institutionis sic habent. Præmittimus
 hic breviter errores Socinianorum 1. Sacramentum hoc esse
 merum ceremoniale, es ist nur ein Gebot des HERRN JESU
 das zu den Ceremonien gehöret / nemlich das H. Abendmahl.
 Catech. Racov. p. 215. 2. Substantialem præsentiam Cor-
 poris & Sangvinis Christi quocunqve modo intelligas, fal-
 sam esse. 3. Esse Cœnam Domini simplicem & humano
 ingenio perceptibilem ritum, in quo credentes panem fran-
 gant & edant, de calice autem bibant. 4. In S. Cœnâ nos
 nihil à Christo accipere. 5. Hoc est corpus meum i. e. hunc
 panem frangere &c. est corpus meum frangere s. corporis
 mei crucifixionem adumbrare &c. 6. Nullus alius Sacra-
 menti hujus finis vel Effectus est, quam Eucharisticus s. Ev-
 charistica *ἀνάμνησις* mortis Jesu Christi. Vid. ibid. p. 215.
 51. Verba institutionis: EDITE, HOC EST COR-
 PUS MEUM: BIBITE, HIC EST SANGVIS MEUS
 juxta nativam, propriam & genuinam significationem, ad-
 eoq; literaliter, ut essentialia testamenti Christi, & Sacra-
 mentaliter quidem: sed pro ratione Sacramentorum Nov. Test.
 sunt

sunt intelligenda, atqve adeò vera substantialis præsentia corporis pro nobis in mortem traditi, & sanguinis pro nobis effusi in S. Coena est credenda. Errant Calviniani tum veteres, substantialia hæc Testamenti Christi verba per suos Tropos, de quorum tamen sede nec ipsis constitit, foedè & blasphemè spiritibus, tum recentiores, vel in totà propositione, vel integrâ sententiâ, vel integrâ sententiâ eropum afferentes, vid. Leidenf. Synops. Doct. p. 586 thes. 68 p. 690. &c. vel generalitèr: Verba Cœnæ intelligenda esse non literalitèr: sed Sacramentalitèr, (Sacramentalis autem modus illis est quo nomen rei significata signo tribuitur, oriturq; ex falsâ hypothesi, quâ statuunt essentialem & intrinsecam formam consistere in $\chi\epsilon\omicron\varsigma$, habituudine & analogiâ signi ad rem signatam, & mutuâ unius ad alterum relatione vid. Leidenf. l. alleg. Hom. Coll. AnuBell. Diss. 42. th. 4. & 5. & contra, Menzer. Tom. Giff. 2. Diss. 6. th. 49. & seqq.) Memorialitèr, mysticè &c. non sine Elencho oppos. docentes: quomodo Bergius in Irenico: Diese Worte/das ist mein Leib / das ist mein Blut sollen und können nicht nach dem Leiblichem Buchstäblichem Verstand/ sondern müssen Sacramentlicher / Geistlicher / Geheimnißweise / und wie der HERR selbst erkläret Testamentsweise / Gedächtnißweise verstanden werden / daß uns dieses Brodt und Wein ein sichtbares Testament oder Gedächtniß und Zeugniß seyn soll seines Leibes und Bluts / das für uns gegeben und vergossen ist / cui bono, maxumè urgent propos. Luca & Pauli: *Poculum est N. T. in meo sanguine*, unde idem Berg. quæst. 13. Weil der Kelch nicht kan nach den Buchstaben: sondern nur Sacramentalitèr, Geistlicher weise das Neue Testament genandt werden / darumb so müssen auch diese Worte: Das ist mein Leib / das ist mein Blut nicht anders verstanden werden / etc. Matt, 26, 26. Marci 14, 22. Luc, 22, 13, 14. I. Cor. II, 24.

§ 2. Objectum manducationis & bibitionis Sacramentalis,

talís, & (quatenus ore fit, modo tamen ἡμετέροιον & juxta verba Testamenti credendo: non mensurando.) Oralís, non tantum est panis & vinum: Sed & corpus & sanguis Jesu Christi, quæ ita adsunt in S. Cœnâ his in terris celebratâ, ut porrecto pane simul detur unitum cum pane corpus Christi quod in cruce pependit, & cum vino ipse Sanguis Christi qui de latere profluxit: cujus unionis tempus instans definiri non potest, cum non ad unius: sed plurium correquisitarum actionum executionem, quas inter ultimæ sunt comestio & bibitio præsentiam Corporis & Sanguinis sui promiserit. Atque hanc & unionem & substantialem & veram præsentiam corporis & sanguinis Jesu Christi ipsi Calviniani se non credere rotundè fatentur (utut quidam recentiores aliquando coturnis utuntur vid. Mentz, cont. Croc. c. 4. Oralem enim manducationem s. ori corporis exhiberi ipsum corpus & sanguinem Christi, planè dissententur) ut frustra celebris Conciliator M. de Dominis discretos Lutheri, Calvini, Pontif. sectatores in veritate præsentia consentire, & modi saltem discrepantiam esse, persuadere voluerit. Clarè Rivetus: *Nequaquam dicimus corpus Christi in pane, aut sanguinem in vino realitèr, substantialitèr sumi ore corporis: Sed in usu Sacramenti signa ore corporis ab omnibus sumi: rem ipsam, ejus substantiam & essentiam in recto usu sumi, ore fidei, modo spiritali: Sic loquimur: sic sentimus. Novit enim Discussor: NEMINEM nostrum credere aut confiteri, indignos & impios sumere ipsam corporis Christi substantiam & essentiam, quod tamen necessarium esset, si cum pane substantia corporis Christi realitèr & essentialitèr adesset: vid. in Dialys. Grot. p. 73.*

53. Omnis indignè sumens S. Cœnam, verum Jesu Christi corpus manducat sub pane, & verum sanguinem bibit sub vino: at illâ manducatione ac bibitione reus fit corporis & sanguinis Christi, & sibi ipsi judicium edu & bibit, eo ipso, quod in illâ

illâ manducatione & bibitione non discernit corpus Domini. Errant hic Reformati seu Calviniani, reatum ipsius Corporis & Sangvinis Christi in S. Cœnâ, ob solam profanationem sacrorum Symbolorum panis & vini benedicti & distribui contrahi afferentes, atqve adeo determinationi modi reatus Apostolicæ per Calvinianam *Ἐπίδοσιν* contradicentes: Sic unwürdig essen seynd schuldig am Leib und Blut des HERRN / aber nicht daß sie Ihn essen: sondern weil sie ihn nicht durch wahren Glauben unterscheiden / da er ihnen bey diesem Brodt zur Speise ihrer Seelen vorgetragen wird: sondern das Brodt des HERRN nur wie ein gemeines Brodt essen / und also durch ihren Unglauben den Leib des HERRN dabey verwerffen. Berg. quæst. 17. Im Unterscheid und Vergleich der Evangelischen/etc. I. Cor. 11, 27.

54. Panis est corpus Christi in S. Cœna non per transsubstantiationem, uti volunt Pontificii: non per clarivam conjunctionem, uti volunt Calviniani: non per crassam & localem inclusionem, uti nobis affingunt Heterodoxi: sed per Sacramentalem, mysticam & substantialem unionem, quam, dum, unâ cum præsentia reali veri Christi corporis & sanguinis in S. Cœnâ, errorem communissimum & valdè universalem vocat, eundemq; non nisi proximorum 700. annorum præscriptionem in Ecclesiâ habere asserit, Calvinianum potius: quam Conciliatorem egit M. de Dom. l. 5. de rep. Eccl. p. 60. Conf. ex nostris Chemnie. in fund. S. Cœn. c. 10. & c. 12. n. 5. p. 67. & in app. de cer. à p. 108 quin de præsentia, exhibitione & sumptione corporis & sanguinis Domini in Cœnâ sæpè tam clarè & magnificè dixerunt antiqui Patres, uti elementorum obtis vix aliquid de pane & vino videantur agnoscere, ita ut Pontificii inde arripuerint occasionem grandis illius commenti de *substantia* præsentia corporis Christi s. transsubstantiatione, quâ invecitâ, dum statuitur corpus & sanguis ita crasse adesse, ut possit in terram proci, effundi, conculari, enata est mutilatio Sacramenti seculo cir-

citer 12. augmentum cœpit decimo tertio: maturuit 14. tandemq; seculo 15. *explosâ & proscriptâ integritate*, decreto *Constantiensis* est roborata. I. Cor. 10, 16. I. Cor. 11, 26.

55. Quoscunqve obligat mandatum edendi, non obstante concomitantia naturali, quæ non est mensura Sacramenti, eosdem & mandatum bibendi. Usus ergo Calicis in S. Cœnâ Laicis & Clericis non conficientibus, non *sine grandi sacrilegio* est ademptus per sacrificos Papisticos: & inexcusabilis adeò hic est audacia *Synodi Constantiensis*, quæ *contra primam institutionem*, velut *ὁμοδοξία*, in & sub duabus speciebus factam, & *totam Ecclesiam primitivam*, actionem piam, sacrosanctam & *nequaquam indifferentem*, contra illam, à quâ unicè dependet, institutionem Christi, inanibus rationibus immutavit: Verba sunt *sess. XIII.* quæ habita fuit anno 1415. d. 15. *Jun. Concilium S. generale in S. S. legitimè congregatum adversus illum errorem*, quo *contra laudabilem Ecclesie consuetudinem rationabiliter approbatam Sacramentum Eucharistie sub utraqve panis & vini specie à laicis suscipiendum docetur, maturâ & deliberatione præhabita, declarat, decernit, & definit, quod, licet Christus post Cœnam instituerit, & suis discipulis administraverit sub utraque specie panis & vini hoc venerabile Sacramentum: tamen, hoc non obstante, sacrorum canonum auctoritas laudabilis, & approbata Ecclesie consuetudo servavit & servat, quod hujusmodi Sacramentum non debet confici post Cœnam, & quod communio à conficientibus sub utraque: à Laicis tantummodò sub specie panis, habenda est pro lege, quam non licet reprobare aut sine Ecclesie auctoritate pro lubitu mutare. vid. Gelas. can. 12. De consecr. dist. 2. c. comperimus &c. Scilicet quod Christus instituit, quod à sedente ad dextram Patris, Paulus accepit, error: contra, *ordinem Sacramenti ab ipso Christo institutum audacter mutare, laudabilis dicitur consuetudo.**

56. *Nihil habet rationem Sacramenti extra usum diviniùs institutum,*

zum, aurea est antiquitatis regula, non de usu spirituali; sed Sacramentali intelligenda, ex quâ facilè patet, quid de Sacrificio Missæ, quàm meritò maximam & horrendam abominationem, veramq; Draconis caudam vocat Luth. in art. Smalcald. p. 305. 307. panis item consecrati theatricâ inclusione, circumgestatione & adoratione sit sentiendum: Ut tamen adoratio corporis Christi glorificati non sit excludenda ab actionibus accipientis in S. Cœnâ.

57. Sicut & totam Missam, quàm ab abusibus Papisticis purificatam probat August. Conf. p. 24. & Apolog. p. 250. & in Missâ, sacrificium materiale, memorativum, repræsentativum, analogicum, imò jure & incurvum statuere, consentit Form. Concord. & orthodoxa Ecclesia: ita sacificationem Corporis & Sanguinis Christi propriè dictam in S. Cœnâ statuere, non saltem repugnat verbis Testamenti: sed & rationi formali N. T. & Sacerdotii novi, ac hæresis est magno zelo oppugnata à Luthero in artic. Smalcaldicis Nullum enim in toto orbe fuit, est & erit sacrificium efficientèr propitiatorium & meritorium reconciliationis, remissionis peccatorum & vitæ æternæ, quàm inuerabile sacrificium moris JESU CHRISTI, ad quod applicandum non est opus sacrificio: sed applicatio fit Sacramento & fide recipientis. Negato ergo in Missâ sacrificio propriè dicto, id quod aliàs consequens esset sacrificii propriè dicti, quâ præsens punctum ruit sc. 1. Missas mereri ex opere operato, quod facit omne sacrificium propriè dictum. 2. Missas efficacitèr celebrari sine communicantibus à solo conscientie: vid. Syn. Trid. sess. 22. can. 1 2. [Epist. ad Hebr. c. 7. & 8.]

58. In quæstione de Oratione pro defunctis, facimus cum Apolog. Conf. August. & cum illâ, Orationes pro defunctis (non quidem propitiatorias, vel meritorias, vel in repræsentatione visibili & mentali simul passionis & mortis Dominicæ positas,

ita ut representatio illa proſit defunctis, vel ut expreſſè à Christo inſtitutas: ſed *charitativas, eucharifticas, votivas*, quarum uſus non tam in diſcuſſionis iudicio, quàm *Charitatis exercitio, & fidei de reſurrectione firmamento* verſatur) non abominamur, neque *Aerio*, qui ſenſit quod orationes pro mortuis ſint inuiles, patrocinamur: at orationem pro defunctis *Papſticam*, quæ *Purgatorium, ſatisfactiones pro pœnis & culpis* ſupponit, & *Miſſaticas nundinationes, indulgentias, inferias & monſtroſas conſequentias* parit, toto pectore deteſtamur, vid. Luth. in Art. Smalcald. tit. de Miſſâ, Papatu &c. Hoc ſaltem addimus, illam, cui *Orationes pro defunctis* Veteres Eccleſ. Dd. ſuperſtruxerunt & cui apud Græcos etiam nunc ſuperſtruuntur, vid. Sixt. Senenſ. Bibl. S. I. 6. annot. 345. p. 714. hypotheſin dudum jam in Papifticâ Eccleſiâ coruiſſe, adeoq; Pontificios hodiernos in hoc dogmate cum *eritate Terull. & Auguſtini* nequaquam convenire.

59. Nusquam omnes boni poſſe hanc vitam niſi in cælo cum Chriſto: nusquam omnes mali niſi in inferno, cum Diabolo dixit olim (præviâ Scripturâ) *Rabanus Archiep. Mog.* Igitur 1. ſub Veteri fœdere *Limbus Patrum*: ſub Novo, *Purgatorium Papifticum* non eſt dogma *Propheticum*: ſed figmentum *Pœticum*. Neque uſpiam eſt ſtatus intermedius inter æternam beatitudinem & damnationem, in quo aliqui vel ſolâ damni, vel utraque & damni & ſenſus pœnâ afficiantur. Sed & 2. præter hos errant *Anabapultiſte, Arminiani, Sociniani*, qui animas piorum à corporibus ſeparatas vel in ſinu *Abræ*, vel in loco refrigerii, vel ſubter altare ex *Apoc. 6, 9.* dormire, & negativè quieſcere, vel etiam non vivere, tandemq; cum corporibus excitatum iri ſomniant. Licet autem 3. Eccleſia Græca *purgatorium* non agnoſcat (conf. *Nili Archiep. tract. de purgatorio igne*, in quo doctiſſimè probat: nullam eſſe punitionem eorum, qui in Domino obierunt, poſſe hanc vitam, & de bello Rom. cum Græcis in aſſerendo purgatorio,

Arcud.

Arcud. & Thom. à Jesu) neque eidem preces pro defunctis superstruat, errat tamen ipsa quoque, pie defunctos à visione DEI beatificâ ante diem iudicii excludendo. 4. Patres durius alicubi loquentes, quomodo e. c. Tertull. Omnem animam apud inferos sequestrari in diem Domini. Cl. Rom. Oportere animas adusque diem iudicii extra caelum patienter futuram gloriam expectare. Ambros. Animam post hujus vitae finem adhuc suspendi futuri iudicii ambiguum, coeteriq; magno numero ita sentientes, excusandi potius, quam hic defendendi sunt: uti tamen Bernh. Abb. Clarev. ponens 3. animarum status, 1. in atriis. 2. in tabernaculis. 3. in domo DEI h. e. in consumatâ beatitudine, & scribens: Animas Sanctorum adusque diem iudicii quiescere subter altare i. e. sub humanitate Christi vel in solâ humanitatis Christi visione, donec veniat tempus, in quo Filius DEI post resurrectionem universalem ostendat seipsum illis in formâ DEI, unâ cum Patre & Spiritu S. & ita illi exalitentur super altare, nec excusationem adeo amplam mereatur, nedum illi Armenorum & Anabapustarum error satis rectè imputetur, prout fac. Alphons. Castrens. l. 3. adv. haer. & Sixt. Sen. Bibl. l. alleg. Sed & notandum hic est specimen contradictionis Papalis in Joh. XXII. qui teste Adriano VI. Universitatem Parisiensem ad hoc induxit ut nemini in eâ daretur gradus in Theologiâ, nisi prius jurasset se defensurum hanc thesin: Animas Sanctorum ante resurrectionem corporis, divinâ visionis gloriâ frui non posse. Contradictorium vide in decr. Pontif. Innoc. III. & Ben. IV. Sed neque probandus Calvinus, frivolum esse contendens disquirere de statu animarum, an jam fruantur gloriâ cœlesti nec ne? vid. Inst. l. 3. c. 25. sect. 6. vel Mar. yr. negans cum Pontif. Henochum & Heliam ante Christi ascensionem fuisse in cœlo. Status intermedius inter æternam beatitudinem, in quo aliqui vel solâ poenâ damni vel utraqve & damni & sensus afficiantur, figmentum est. [Luc. 23, 43. Luc. 16, 22. 23.]

60. In *novissimo* omnium dierum die, qui rerum mundanarum vicissitudini, atque ipsi adeo tempori finem imponet, omnes homines moreui, integris & *isdem* numero, quæ hinc gestaverunt, corporibus: sed incorruptilibus, (redunitâ, quæ interea gavisâ est, eadem specie sive gloriâ sive cruciatu, animâ, etsi non tantâ intensione quantâ post unionem) resurgent, & pii quidem s. qui bona egerunt, in corporibus glorificatis, & clarificato corpori Christi similibus resurgent ad vitam æternam, ubi *Angelis similes semper erunt cum Domino*: impii autem ad exquisitissimorum tormentorum infernalium in animo & corpore cruciatus, & ignem æternum ac inexingvibilem, qui, quantum è corporibus absorbet, tantum reponet, ac sibi ipsi æternum pabulum ministrabit, qui adeo ignis infernalis non est specie idem cum eo, qui ad usus humanos conditus est. Resurrectionem illam mortuorum excipiet proximè immutatio vivorum ἐν ῥῆπῆ ὁφθαλμοῦ, discussionis rigorosum, & attributionis gloriosum iudicium (ubi sine prævio rigoroso peccatorum remissorum examine, quicquid sit de publicatione, vocabuntur benedicti Patris ad æternam beatitudinem, & possidendum regnum parati ipsi à jacto fundamento mundi: contra, jubebuntur maledicti scessere in ignem æternum paratum Diabolo & Angelis ejus) tandemq; cor. si. ignatio & destructio substantialis, mundi. Errant præter veteres & ab ipso Spiritu S. damnatos hæreticos 1. Anabaptistæ, Sociniani, aliiq; fanatici, eadem ἢ φύσιν corpora redintegranda & resuscitanda, atque adeo Carnis hujus resurrectionem negantes. Errant 2. Origenistæ, & alii Phantastæ, qui partim infernum nil nisi conscientie horrorem esse statuunt, & ex igne demum παντότερον infernum condunt, partim impios, ipsos etiam Diabolos aliquando ex inferno liberandos somniant. Errant 3. Pontificii, item Jovinianistæ, qui partim prolixè de aureolis item præmiis accidentalibus (quæ tamen in communi illâ beatorum gloriâ, ubi
intelli-

intelligentes fulgebunt quasi splendor firmamenti: & qui ad justitiam erudierunt multos quasi stella in æternitatem, non negamus) fabulantur: vid. de Val. Tom. 4. diff. II. q. 5. partim gradus pœnarum & cruciatuum in inferno contra expressa Christi verba inficiantur. August. lib. de bar. ad quod vult. D. bar. 82. Errant 4. Patres (Origen, Hieron. Gregor. Magn. Beda) & Scholastici, qui Lombardum secuti (vid. ille sens. IV. Dist. 47.) cœlum, terram, elementa secundum substantiam perennatura: secundum qualitates saltem immutatum iri docuerunt. Errant 5. Chiliastæ, ante resurrectionem Catholicam, Sanctos cum Domino per annos mille his in terris & urbe quidem Hierosolym. terrenum regnum, & vitam omnibus affluentem delictis, non tam corpus: quàm animam respicientibus, suaviter transacturos, ex XX. cap. Apoc. & cortice verborum mysticorum, comminiscentes: quæ opinio erronea vetustissimos Patres Papiam, Ireneum, Apollinarium, Laëtantium, Tertullianum, ipsumq; ex parte Hieronymum, autores habuit, qui ad caput 19. Jeremiæ: Licet, inquit, opinionem non sequamur, tamen damnare non possumus, quia multi ecclesiasticorum virorum & martyrum ista dixerunt, & unusquisque in suo sensu abundet, & Domini cuncta judicio referrentur. Nos cum August. Confess. Art. 17. errorem illum rejicimus, & Scripturam unumq; Christum præ Patribus, audimus. Errat denique Catech. Racov. Vitam æternam describens, ut sine promissione credibilem, sperabilem, imò definibilem sub titulo præmii congrui DEO & hominibus DEUM amantibus: neque tam ipsum bonum, quàm durationem æternam illius boni habendam pro re divinâ: & discretionem hujus præmii ab aliis in illo esse, quod hoc sit proprium fidelibus: Cætera etiam communia infidelibus. Contra: Beatitudo æterna, nec naturalitèr ab homine post lapsum appetitur, nec ex congruentiâ naturali homini debetur, nec ab humanâ ratione: sed unicè ex revelatione divinâ habetur. nec ob incapacitatem ingenii humani plenè definitur: etsi sub terminis felicitatis privativæ (omnium

sc. five

sc. five animæ five corpori molestorum &c.) & *positivæ* (quorum pertinet *Visio divinæ essentia* & *S. S. Trinitatis per oculos corporis*, ortum inde *perpetuum corporis* & *animi gaudium*, *conformatio item corporis cum glorioso Corpore Jesu Christi*) in Scripturâ proponitur. Joh. 11, 24. Dan. 12, 2. 1. Corinth. 15. Job. 19, 25. Matth. 24. 2. Petr. 3, 16. 2. Cor. 5, 10. Eccles. c. ult. v. ult. Joh. 12, 48. Rom. 8, 7. 10. Luc. 10, 12.

INDICULUS quarundam domesticarum controversiarum inter Confessores Aug. Confessionis.

I. An detur *Principium Theologicum geminum*, unum primum, & independens, *Scriptura* sc. *Sacra*, alterum inde dependens, subordinatum, secundarium, *Ecclesie* sc. *Catholice traditio*, quæ partim fundetur in *Universalitate*, dogmatum ubique & ab omnibus creditorum, partim autem & maximè in *Consensu Antiquitatis*? Resp. N. vid. sup. in *art. de Scripturâ*.

II. An Filius DEI in V. T. *αὐτὸς ὡς ὅπως*, & *ὀικονομικῶς* in corpore, etsi non personalitèr: sed accidentalitèr assumpto, Patribus aliquando verè apparuerit & in illo ad representandam Majestatem divinam, & futuram incarnationem seipsum figuraverit? Aff.

III. An humana Christi natura in infinitam hypostasim *τὸ λόγῳ* realitèr assumpta, ob intimam naturarum, proprietatum & operationum indivisam *κοινωνίαν*, profundissimamq; *ᾤκλήρωσιν*, actu personæ à primo conceptionis puncto universis suis creaturis, unà cum *λόγῳ* propinquitate substantiali

stantiali adfuerit, & unâ cum hoc totum hoc universum sub formâ licet servili latentèr & cum multâ retractione in omnibus iis, quæ finem incarnationis & redemptionis potuissent impedire, omnipotentèr gubernaverit? an verò salvâ à Nestorianâ *παροχέρη* oppositâ, Christus in toto exinanitionis statu non fuerit omnipræsens, ita uti nec regnum potentiae, nec regnum gloriae secundum utramque: sed saltem secundum divinam naturam rexerit vel administraverit? Aff. post.

IV. An rectè dicatur: *Christum secundum utramque naturam exinanitum, passum, mortuum, vel ipsam divinitatem passam, mortuam*, & an qui dicit: *Christum nullo modo secundum divinam naturam: sed tantum secundum humanam naturam exinanitum, passum, mortuum, &c.* neget *ιδιομόριον*? an Comm. Idiom. i. generis sit naturæ ad personam? Resp. ad 1. D. ad 2. N. ad 3. A.

V. An etiam nunc, non existente amplius voluntariæ *κένωσις* impedimento, Christus secundum naturam humanam non sit omnipræsens, apud omnes sc. creaturas in cælo & in terrâ? N.

VI. An Christus secundum (reduplicativè) naturam humanam sit Filius DEI naturalis, an adoptivus? Aff. i.

VII. An Christus in triduo mortis fuerit verus homo? Resp. D.

VIII. An præsentia gratiosa totius SS. Trinitatis, ipsius adeò humanæ etiam naturæ Jesu Christi, sit tantum accidentium, s. donorum, an etiam peculiaris approximatio ipsius substantiæ? Aff. post.

IX. An à termino vel phrasi: *DEUM esse vel dici posse Causam peccati per accidens*, abstinendum? Aff.

X. An propter solam bonorum operum cum fide, velut unico & immediato salutis æqvè ac justificationis or-

gano compræsentiam, in sensu ad eò non Papistico: sed saltem Majoristico, rectè usurpentur formulæ loqvendi: *Bona opera sunt necessaria ad salutem, impossibile est quæquam sine bonis operibus salvari?* Neg. vid. F. C. p. 589. 699. 704.

XI. An suppositâ hominis nondum renati velut in peccatis mortui, per solam gratiam prævenientem, excitantem, operantem, sine ullâ cooperatione, imò *δυνάμει*, & *ικανότητι* arbitrii naturali, vivificatione, ubi jam excitata fuit voluntas, tùm, etsi unicè per vires supernaturales gratiæ, *liberè cooperari* rectè dicatur ad *progressum & consumationem totius conversionis primæ*, uti ad eò in ipsius arbitrio excitato sit, per illas vires gratiæ, si velit, se convertere, vel non convertere? Et an illa sententia rectè habeatur pro Synergistarum dogmate? Resp. ad utrumque N.

XII. An Ecclesia Romana sit vera Christi Ecclesia? Dist.

XIII. An Pontifici Romano primatum Ecclesiasticum externi regiminis, in solo occidente, de jure positivo merè humano, asserere, sit pro, an contra Papatum? Aff. post. vid. Luth. in Articulis Smalcald. *Impossibile est*, ait Lutherus, *ut sedes Romana concedere possit: Papam esse supremum & caput Ecclesiæ jure humano: sic enim univèrsam suam statum immutari, everti & destrui pateretur, id quod, ut paucis dicam, nunquam faciet.*

XIV. An Papismus, & Calvinismus, ipso fundamento discernantur ab orthodoxâ & Catholicâ religione, & faciant hæresin? Aff.

XV. An Elenchus nominalis Calvinianorum, aliorumq; heterodoxorum in provinciâ concessione Magistratus Politici viventium, prudentèr tamen & gravitèr pro ratione temporis & loci, publicè sit concessus? A.

XVI. An

XVI. An D. *ἰησοῦς* orthodoxi Eccles. nostrarum sese cum Reformatis, velut invariatae Aug. Confess. sociis illasâ conscientia conjungere, & uno Spiritu ac ore adversus Romano-Catholicos (quos vocant) articulos fidei propugnare solidè & salubritèr possint? N. unâ cum hypothesi.

XVII. An Form. Concord. rectè habeatur, Ecclesiarum nostrarum publicum, & discretum à tum Papistarum, aliorumq; hæreticorum Symbolis, tum ingressorum quorundam falsorum fratrum sententiis, Symbolum? R. A.

XVIII. An cap. 9. 10. 11. Ep. ad Rom. ex instituto agant de prædestinatione? Resp. conf. F. C. p. 806. 820.

FINIS.

1. *Tim.* 1, 5.

FINIS Mandati, est Charitas ex mundo corde, & conscientia bonâ & fide minimè simulatâ. A quibus nonnulli aberrantes, diverterunt ad vaniloquentiam, volentes esse Legis Doctores, cum non intelligant quæ loquuntur, nec ea de quibus asseverant.

Ad

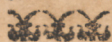
Ad explendum vacuum additur

I. Synodologia contracta.

Seculo I. *Concil. Apostolicum*, (Sec. III. *Concil. Antioch.* cont. Samosat. de Homooof.) Sec. IV. *Conc. Nicen.* cont. *Ar. & Constantinop. I.* contra *Macedon.* Sec. V. *Concil. Ephes.* cont. *Nestor. & Chalced.* contra *Eurych.* (Hactenus Concilia secundum excellentiam œcumenica) Sec. VI. *Concil. Constantinop. II.* contra *Origenst. &c.* Sec. VII. *Constantinop. III.* cont. *Monorbel.* (cujus canones demum aliquot post annos in *Trullo* editi, qv. sc. *Synodus quini sexta*, *quintæ & sextæ* Canones addidit) Sec. IIX. *Concil. Francos.* cont. *Felicem* de C. F. D. naturali. Sec. IX. *Constantinop. IV.* pro *Ignatio* contra *Photium.* Sec. X. *Bellarmin.* Vide *Seculum infelix*, in quo nulli *Scriptores illustres*, nulla *Concilia*, *Pontifices* parùm solliciti de rep. Unde quæ sequuntur e. c. Sec. XII. *Lateran.* 1. 2. 3. Sec. XIII. *Later.* 4. *Lugd.* 1 & 2. Sec. XIV. *Viennense.* Sec. XV. *Florentinum.* Sec. XVI. *Later.* 5. & *Trident.* improbanda, quippe ab iis *Pontificibus* vel *Pontificulis* celebrata, qui à *pietate veterum*, diu jam degeneraverant. In quos adeò agere voluit à Sec. XV. *Concil. Constantiens.* *Basileense* & utrumque *Pisanum.* Sed *Successu* parùm constanti.

2. Patrologia post Sec. I. Apostolicum.

Post *Clem. Rom.* *Ignat. Polycarp.* claruerunt Sec. II. *Justinus*, *Irenæus*, Sec. III. *Tertullianus*, *Cl. Alexandr.* *S. Gregor.* *Thaumat.* *I. African.* *Orig.* *Cyprian.* *Arnob.* *Lactant.* *Euseb.* *Method.* Sec. IV. *Athanas.* *Hlar.* *Cyrill.* *Hier.* *Basilius.* *Gregor.* *Nazianz.* *Ambros.* *Gregor.* *Nyß.* *Hieronym.* *Ruffin.* Sec. V. *Chrysostomus*, *Augustin.* *Cyrill.* *Alex.* *Theodor.* *Cyr. Ep. Vinc. Lirin.* *Sozom.* *Isidor.* *Pelus.* *Arnob.* *Jun. Vigil.* *Fulgent.* Sec. VIII. *Beda* l. *Damascen.* Sec. IX. *Haimo.* *Photius.* Sec. XI. *Theophyl.* *Anselmi.* *Occumen.* Sec. XII. *Bernhard.* &c.

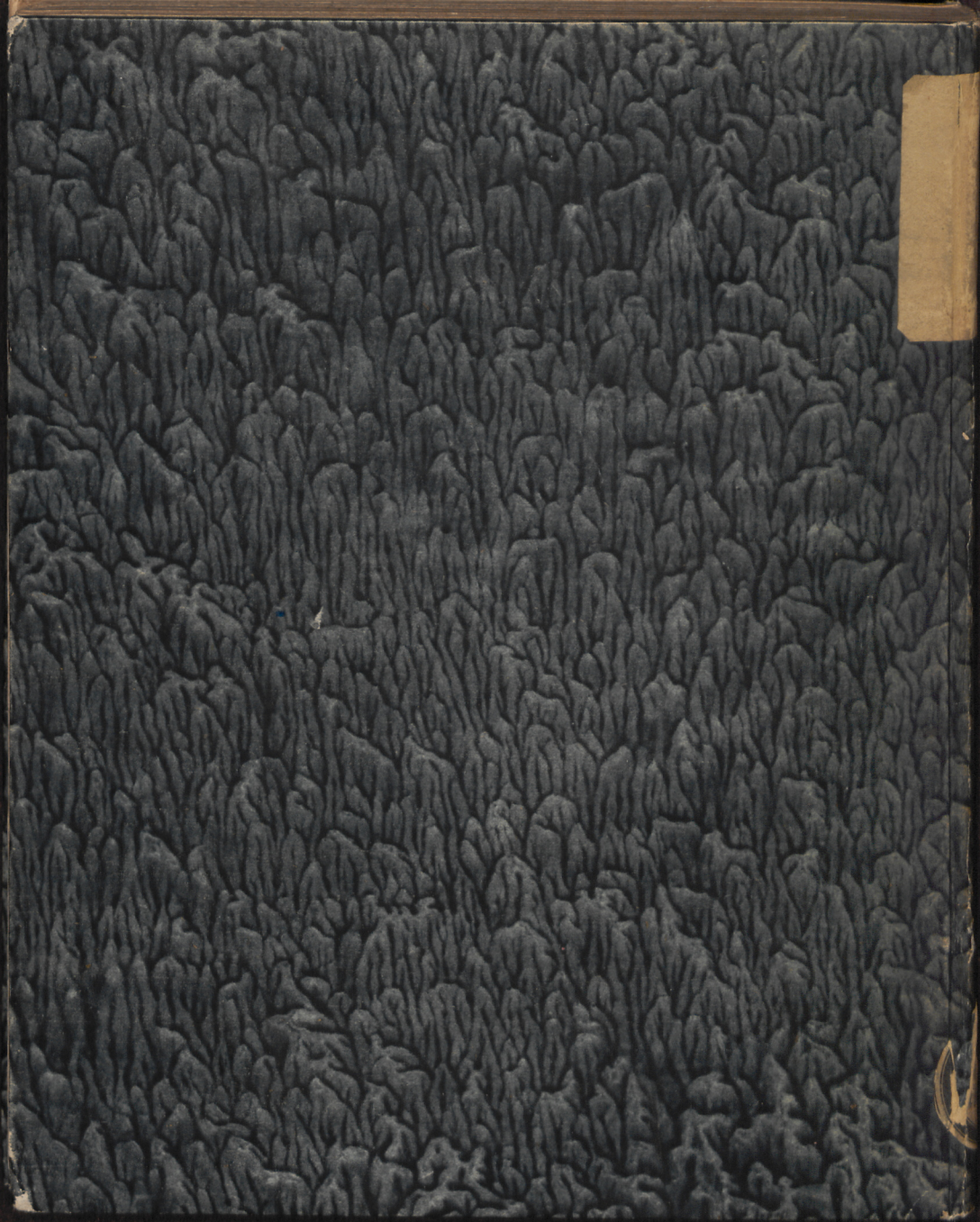

stantiali adfuerit, & unâ cum hoc totum formâ licet servili latentèr & cum multis in omnibus iis, quæ finem incarnationis & essentiam impedire, omnipotentèr gubernata. *ὡς Διγενεσία Nestoriana* *παρεστέρη* oppositi exinanitionis statu non fuerit omnipragmaticum potentia, nec regnum gloriae sed saltem secundum divinam naturam intraverit? Aff. post.

IV. An rectè dicatur: *Christum secundam exinanitum, passum, mortuum, vel ipsam divinam suam*, & an qui dicit: *Christum nullam naturam: sed tantum secundum humanam* passum, mortuum, &c. neget *idionon*? an veris sit naturæ ad personam? Resp. ad

V. An etiam nunc, non existente *νευώσεως* impedimento, Christus secundam non sit omnipræsens, apud omnes & in terrâ? N.

VI. An Christus secundum (red humanam sit Filius DEI naturalis, an

VII. An Christus in triduo mortuus? Resp. D.

VIII. An præsentia gratiosa tota ipsius adeò humanæ etiam naturæ Jesu accidentium, s. donorum, an etiam participatio ipsius substantiæ? Aff. post.

IX. An à termino vel phrasi: *D* Causam peccati per accidens abstinendum

X. An propter solam bonorum velut unico & immediato salutis aqvæ

L

sum sub
ne in o
is potu
rò salvâ
in toto
nec re
amqve:
admini-

que natu
sam, mor
divinam
inanitum,
om. i. ge
ad 3. A.
luntariæ
n huma
s in cælo

naturam
Aff. i.
s homo?

rinitatis,
tantum
proxima

si dici posse

um fide,
tionis or
gano

